

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2025/26: MJU8

Jordbrukspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena som bl.a. handlar om den gemensamma jordbrukspolitiken, ett hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk samt jordbrukets klimat- och miljöpåverkan.

I betänkandet finns 17 reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 120 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet6

Utskottets överväganden.....7

 Den gemensamma jordbrukspolitiken7

 Ett hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk13

 Jordbrukets klimat- och miljöpåverkan23

 Övriga jordbrukspolitiska frågor29

 Motioner som bereds förenklat.....35

Reservationer37

 1. Den gemensamma jordbrukspolitiken, punkt 1 (S)37

 2. Den gemensamma jordbrukspolitiken, punkt 1 (C)37

 3. Den gemensamma jordbrukspolitiken, punkt 1 (MP)38

 4. Jordbrukets konkurrenskraft, punkt 2 (S)39

 5. Jordbrukets konkurrenskraft, punkt 2 (C).....40

 6. Livsmedelsstrategin, punkt 3 (S)41

 7. Livsmedelsstrategin, punkt 3 (C).....42

 8. Livsmedelsstrategin, punkt 3 (MP).....42

 9. Jordbrukets beredskap, punkt 4 (S)43

 10. Odling av proteingrödor, punkt 5 (S).....44

 11. Odling av proteingrödor, punkt 5 (MP)44

 12. Jordbrukets klimatomställning och klimatanpassning, punkt 6 (S)45

 13. Jordbrukets klimatomställning och klimatanpassning, punkt 6 (V).....46

 14. Jordbrukets klimatomställning och klimatanpassning, punkt 6 (MP) ...47

 15. Cirkulärt jordbruk, punkt 7 (V)48

 16. Cirkulärt jordbruk, punkt 7 (MP).....48

 17. Forskning och innovation, punkt 8 (S)49

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag50

 Motioner från allmänna motionstiden 2025/2650

Bilaga 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet64

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Den gemensamma jordbrukspolitiken

1. Den gemensamma jordbrukspolitiken

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1521 av Emma Ahlström Köster (M) yrkande 2,

2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 30–33,

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 6,

2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 63 och 64,

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 5,

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 12 och

2025/26:3780 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 7.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (MP)

Ett hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk

2. Jordbrukets konkurrenskraft

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:983 av Helena Lindahl (C) yrkande 2,

2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 15 och 17 samt

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 11 och 23.

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (C)

3. Livsmedelsstrategin

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 33,

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 8,

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 35 och

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (C)

Reservation 8 (MP)

4. Jordbrukets beredskap

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:546 av Isak From m.fl. (S) yrkandena 1 och 4,

2025/26:988 av Helena Lindahl och Anne-Li Sjölund (båda C) och

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 9 (S)

5. Odling av proteingrödor

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 30 i denna del och

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 15.

Reservation 10 (S)

Reservation 11 (MP)

*Jordbrukets klimat- och miljöpåverkan***6. Jordbrukets klimatomställning och klimatanpassning**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6, 9 och 10,

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 32 och 34,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 156 och 165,

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 29,

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 113 och

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 17.

Reservation 12 (S)

Reservation 13 (V)

Reservation 14 (MP)

7. Cirkulärt jordbruk

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 13 och

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 90.

Reservation 15 (V)

Reservation 16 (MP)

*Övriga jordbrukspolitiska frågor***8. Forskning och innovation**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1312 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S) yrkande 2 och

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 9.

Reservation 17 (S)

9. Rennäringen

Riksdagen avslår motion

2025/26:2919 av Lars Beckman (M).

10. Växtskydd

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:220 av Elsa Widding (-),

2025/26:2960 av Marlène Lund Kopparklint (M) och

2025/26:2983 av Marlène Lund Kopparklint (M).

*Förenklad beredning***11. Motioner som bereds förenklat**

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 15 januari 2026

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Martin Kinnunen (SD), John Widegren (M), Sofia Skönnbrink (S), Staffan Eklöf (SD), Helena Storckenfeldt (M), Tomas Kronståhl (S), Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S), Lars Johnsson (M), Kajsa Fredholm (V), Victoria Tiblom (SD), Elin Nilsson (L), Aida Birinxhiku (S), Isak From (S), Magnus Oscarsson (KD) och Anders Karlsson (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 120 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26. Motionsyrkandena handlar bl.a. om den gemensamma jordbrukspolitiken, ett hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk samt jordbrukets klimat- och miljöpåverkan. Av dessa behandlas ca 80 motionsyrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Förslagen finns i bilaga 1. De motionsyrkanden som bereds förenklat listas i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Den gemensamma jordbrukspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om den gemensamma jordbrukspolitiken.

Jämför reservation 1 (S), 2 (C) och 3 (MP).

Motionerna

I partimotion 2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 63 anförs att regeringen i den kommande översynen av jordbrukspolitiken och i andra relevanta lagstiftningar ska säkerställa att EU:s jordbruks konkurrenskraft i världen förstärks, bl.a. genom att det rensas i regelfloran för lantbrukare. Vidare enligt yrkande 64 bör regeringen i den kommande översynen av den gemensamma jordbrukspolitiken se till att en större andel av EU:s jordbruksbudget går till att ersätta miljö- och klimatfrämjande åtgärder. Ett liknande yrkande framförs i kommittémotion 2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 32.

Även i kommittémotion 2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 12 framhålls att regeringen i arbetet inför översynen av den gemensamma jordbrukspolitiken skyndsamt bör ta fram de beslutsstödsverktyg som krävs för en ökad klimat- och miljöstyrning.

Enligt kommittémotion 2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 5 bör hållbarheten och robustheten i Sveriges jordbruk och därmed försörjningsförmåga stärkas genom EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Även i kommittémotion 2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 30 framhålls EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Motionärerna anser att Sverige bör spela en aktiv roll på europeisk nivå i att reformera den i en mer hållbar riktning. Enligt yrkande 31 bör regeringen verka för mer resultatorienterade regelverk på EU-nivå. Motionärerna anser att de kontroller som följer med regelverken successivt ska minska och bli mer resultatorienterade.

Enligt yrkande 33 behöver villkoren för investeringsstöd för bevattningsdammar bli bättre. De ändringar som gjordes i den strategiska planen 2025 är inte tillräckliga enligt motionärerna, utan det kommer att krävas betydligt kraftfullare insatser från regeringen, Jordbruksverket och länsstyrelserna för att investeringarna i bevattningsdammarna ska ta ordentlig fart.

Enligt kommittémotion 2025/26:3780 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 7 bör regeringen driva på inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik för att kunna gynna markägare som utför restaureringsåtgärder.

Enligt kommittémotion 2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 6 bör regeringen införa ett förberett system för krisstöd till lantbrukare vid extremväder, såsom torka eller översvämningar.

Enligt motion 2025/26:1521 av Emma Ahlström Köster (M) yrkande 2 bör möjligheten ses över att ge kommunerna incitament att undersöka möjligheten att utöka och förstärka det befintliga stödet för blommande åkrar, fältkanter och sprutfria kantzoner genom Jordbruksverket och EU:s gemensamma jordbrukspolitik, så att fler lantbrukare deltar i arbetet med att främja atrikedom.

Bakgrund och pågående arbete

EU:s jordbrukspolitik ska ge medlemsländerna bättre möjlighet att hantera de utmaningar som livsmedelssektorn och landsbygderna står inför, som klimatförändringar och hotad biologisk mångfald samt företagens lönsamhet och konkurrenskraft. Samtidigt ska länderna kunna fortsätta att stödja lantbrukare på ett sätt som bidrar till ett hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk. Jordbrukspolitiken har tre mål som alla medlemsländer i EU ska arbeta utifrån:

- främja en smart, konkurrenskraftig, motståndskraftig och diversifierad jordbrukssektor som garanterar livsmedelsförsörjningen
- stödja miljövard och klimatåtgärder och bidra till EU:s mål för miljön och klimatet
- förbättra den socioekonomiska strukturen i landsbygdsområden.

Inför den nya reformperioden för jordbrukspolitiken 2023–2027 tog medlemsländerna fram strategiska planer. De strategiska planerna beskriver vilka stöd och ersättningar som länderna har behov av, hur de ska vara utformade och hur de bidrar till att uppnå den gemensamma jordbrukspolitikens allmänna och särskilda mål. I regeringens arbete med den strategiska planen har det varit viktigt att förenkla stödsystemen och att höja ambitionen inom miljö- och klimatområdet.

Den 20 mars 2025 presenterade regeringen livsmedelsstrategin 2.0. Regeringen anför i strategin att den gemensamma jordbrukspolitiken skapar grundläggande förutsättningar för att kunna nå målen i livsmedelsstrategin, bl.a. genom rätt stöd och ersättningar. Det är angeläget att det svenska genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken förenklas så att målen kan nås effektivt och utan onödiga kostnader för företag och myndigheter. Regeringen har flera gånger ändrat Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 för att förbättra den i detta avseende. Regeringen anför att den är beredd att ta ytterligare initiativ till att justera den strategiska planen utifrån målen för livsmedelsstrategin 2.0.

Vidare anför regeringen att i samband med översynen av stöden inom den gemensamma jordbrukspolitiken inför 2028 behöver aktuella kunskapsunderlag i form av beslutsstödsverktyg användas i högre grad för att öka

effekt- och måluppfyllelsen. En översyn av stöden inom klimat- och miljöområdet kan enligt regeringen leda till ökade möjligheter att införa administrativt enkla stöd som är incitamentsbaserade, resultatbaserade eller värdebaserade eller stöd till kollektiva insatser, samtidigt som konkurrensneutralitet mellan EU:s medlemsstater värnas.

Den 19 februari 2025 presenterade kommissionen meddelandet En vision för jordbruk och livsmedel – En attraktiv jordbruks- och livsmedelsindustri för kommande generationer (COM(2025) 75). Visionen ska utgöra en färdplan för jordbruket och livsmedelsproduktionen till 2040. Det övergripande syftet är att EU:s jordbrukssektor ska vara attraktiv, konkurrenskraftig och hållbar. Den gemensamma jordbrukspolitiken ska bli mer målinriktad och de strategiska planerna mer strategiska. Vidare nämns i meddelandet att klimatneutrala och naturpositiva lösningar, som ekologisk produktion och agroekologi, kan ge nya inkomstkällor, liksom bioekonomin och ökad cirkularitet.

Regeringen anför i faktagromemoria 2024/25:FPM20 att den ser positivt på ambitionen att visionen ska leda till ökad lönsamhet, konkurrenskraft och förenkling samtidigt som den bidrar till miljö- och klimatarbetet. Regeringen välkomnar kommissionens ambition att röra sig mot ett mer incitamentsbaserat och skräddarsytt system för miljö- och klimatåtgärder inom den gemensamma jordbrukspolitiken men vill betona vikten av att konkurrensneutralitet mellan medlemsstater beaktas. Vidare anför regeringen att den gemensamma jordbrukspolitiken bör utvecklas mot mer riktade och effektiva stöd som ökar förutsättningarna för tillväxt, lönsamhet, företagande, sysselsättning och hållbarhet. Det är viktigt att det tas hänsyn till situationen i olika medlemsstater och att tillräcklig flexibilitet ges för det nationella genomförandet.

Kommissionen har presenterat ett reformförslag för den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden efter 2027.¹ Den gemensamma jordbrukspolitiken kommer i nästa programperiod att ingå som en del av en övergripande fond tillsammans med flera andra politikområden med nationellt tilldelade budgetramar, s.k. nationella kuvert. Det nya förslaget till en gemensam jordbrukspolitik lägger stort fokus på förenklingar, generationsväxling, forskning samt innovation, men många av stödmöjligheterna liknar dagens.

Regeringen anför i faktagromemoria 2025/26:FPM12 att den ser möjligheter till en ökad flexibilitet och förenkling genom förslaget till en ny jordbrukspolitik. Regeringen välkomnar kommissionens ambition att röra sig mot ett mer incitamentsbaserat och förenklat system för miljö- och klimatåtgärder inom den gemensamma jordbrukspolitiken samtidigt som konkurrensneutraliteten beaktas.

Regeringen redovisar i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 23) att den svenska grundläggande utgångspunkten i arbetet med EU:s gemensamma jordbrukspolitik efter 2027 är att den kommande reformen

¹ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028–2034 (COM(2025) 560).

av den gemensamma jordbrukspolitiken ska leda till lönsamhet, konkurrenskraft och förenkling samtidigt som politiken ska bidra till att uppfylla miljö- och klimatåtaganden som man har fattat beslut om gemensamt. En förändrad omvärldsbild innebär även att ett ökat fokus bör ligga på att främja en robust primärproduktion i hela landet som kan bidra till en trygg livsmedelsförsörjning och därigenom en ökad beredskap. Det är angeläget att åtgärder och styrmedel är utformade och avvägda så att de samlat fungerar väl utifrån företagens perspektiv. Det är en viktig utgångspunkt i arbetet med förenkling och för att möjliggöra förnyelse och för att sektorn ska bli attraktivare.

Regeringen har gett Jordbruksverket i uppdrag att påbörja arbetet med innehållet i nästa svenska genomförande av den gemensamma jordbrukspolitiken. Där ingår bl.a. att redovisa förslag till stöd och ersättningar, skyddsmetoder, definitioner och system för övervakning, kontroll och sanktioner. I uppdraget ingår även att se över behovet av nya stöd eller ersättningar med inriktning mot dikoproduktion samt att genomföra kompletterande analyser inför genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken i Sverige under perioden 2028–2034. Uppdraget ska redovisas senast den 22 maj 2026.

När det gäller investeringsstöd för bevattningsdammar anförde landsbygdsminister Peter Kullgren (KD) följande den 4 juni 2025 som svar på fråga 2024/25:1207 Investeringsstödet för bevattningsdammar:

Klimatförändringarna påverkar förutsättningarna för de livsmedelsproducerande näringarna i Sverige. Utmaningarna kommer att stiga i takt med fler extrema väderhändelser och stigande temperaturer. Det finns därför ett behov av olika typer av åtgärder för en robust livsmedelsproduktion som är anpassad för framtiden. Regeringen har i Livsmedelsstrategin 2.0 introducerat ett nytt fokusområde för ökad robusthet i livsmedelskedjan. Investeringar i bevattningsdammar, som stärker jordbrukets möjlighet att möta klimatförändringarna och ökar robustheten är en viktig åtgärd för att nå Livsmedelsstrategins mål.

Regeringen fattade i slutet av april beslut om att skicka en begäran om ändring av Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken till EU-kommissionen, bland annat gällande investeringsstödet för bevattningsdammar. Ändringen innebär att stödnivån höjs från 30 till 40 procent samtidigt som det högsta stödbeloppet höjs från 750 000 kronor till 1 600 000 kronor per bevattningsdamm. Regeringen har också under 2025 uppdragit åt Statens jordbruksverk att prioritera arbetet med att korta handläggningstiderna inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

Vidare har Statens jordbruksverk sett över urvalskriterierna för stödet och genomfört insatser för att marknadsföra och förenkla. En ny rådgivningssatsning lanserades nyligen inom Greppa Näringen som syftar till att förbättra vattenförsörjningen på gårdsnivå.

Sammantaget förväntar jag mig att dessa insatser kommer öka intresset för att anlägga bevattningsdammar och att sårbarheten i livsmedelsproduktionen minskar.

Inom ramen för den strategiska planen har regeringen sedan början av 2025 infört en möjlighet att söka ersättning för blommande åkrar och fältkanter. Syftet med ersättningen är att bevara och förstärka förutsättningarna för främst insekter och fåglar, vilket är särskilt viktigt i landskap med mycket åkermark.

Från och med 2026 kan ersättningen bara sökas på en viss andel av åkermarken. Det kommer att gå att söka ersättningen för upp till 10 hektar, och därutöver för 20 procent av den areal åkermark som överstiger 10 hektar. Regeringen anför i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 23) att det nya stödet ger jordbruksföretagen möjligheter att leverera ytterligare miljönytta.

Det går även att söka miljöersättning för skyddszoner längs vattenområden och för anpassade skyddszoner inne på åkern. Syftet med ersättningen är att minska ytavrinning, erosion och läckage av näringsämnen såsom fosfor och kväve från åkermark. Skyddszoner minskar också risken för att växtskyddsmedel hamnar i sjöar och vattendrag.

När det gäller finansiering av restaureringsåtgärder ansvarar Naturvårdsverket sedan 2023 för ett nationellt stöd för restaurering av betesmarker, slåtterängar och hamlade träd. Det överordnade syftet med ersättningsprogrammet är att bevara och återställa biologisk mångfald genom restaurering av ängsmark, betesmark och hamlade träd. För att åstadkomma detta ges ekonomiskt stöd för att öka incitamentet för att genomföra åtgärder och därigenom motverka minskningen av ängs- och betesmarker och hamlade träd.

Vidare har regeringen gett Naturvårdsverket i uppdrag att utarbeta ett förslag till en nationell naturrestaureringsplan tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket samt Boverket, och utifrån kunskap och synpunkter som hämtats in från länsstyrelserna. Naturvårdsverket ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet senast den 27 februari 2026.

Jordbruksverket har även utlyst medel till samarbetsprojekt som främjar genomförandet av förordningen om restaurering av natur² i Sverige. Genom samarbetsprojekt om restaurering av jordbruksekosystem ska projekten bidra med utveckling av kunskap, metoder och verktyg som underlättar genomförandet av förordningen i det svenska jordbruket. Projekten ska också bidra till en utvecklad samverkan mellan olika aktörer i jordbrukslandskapet för att gemensamt identifiera möjligheter och utmaningar för biologisk mångfald i jordbruket.

I maj 2025 presenterade kommissionen ett förenklingspaket för den gemensamma jordbrukspolitik³. I förslaget föreslår kommissionen bl.a. att jordbruksreserven, som är en särskild pott inom den gemensamma jordbrukspolitik som används för att hantera kriser inom jordbrukssektorn, i första hand ska riktas till marknadskriser. Därutöver föreslås ett nytt stöd för att hantera effekter av extremväder och djursjukdomar genom en möjlighet att omfördela medel från inkomststödet.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1991 av den 24 juni 2024 om restaurering av natur.

³ Förslag till Europaparlamentets och rådets förslag till förordning om ändring av förordning (EU) 2021/2115 vad gäller systemet med grundvillkor, interventionstyper i form av direktstöd, interventionstyper i vissa sektorer och för landsbygdsutveckling och årliga prestationsrapporter samt av förordning (EU) 2021/2116 vad gäller dataförvaltning och interoperabilitet, innehållande av utbetalningar, årligt prestationsavslut och kontroller och sanktioner (COM(2025) 236).

Regeringen anför i faktapromemoria 2024/25:FPM44 att förslaget om att rikta användningen av medel från jordbruksreserven till marknadskriser och samtidigt öppna för medlemsstater att omfördela medel från inkomststödet till utbrott av djursjukdomar och extremväder är rimligt. Jordbruksreserven har i dag i stor utsträckning gått till klimatrelaterade väderhändelser och utbrott av sjukdomar, och det belopp som är avsatt till jordbruksreserven täcker inte de kostnader som följer av sådana kriser. Regeringen förordar samtidigt förebyggande åtgärder snarare än krisstöd i efterhand.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att den gemensamma jordbrukspolitiken för den innevarande programperioden innebär en ökad miljö- och klimatambition jämfört med tidigare. Den ska ge medlemsländerna bättre möjligheter att hantera de utmaningar som livsmedelssektorn står inför, såsom klimatförändringar, hotad biologisk mångfald, företagens lönsamhet och konkurrenskraft. Regeringens fokus i Sveriges strategiska plan har bl.a. varit förenklingar och en höjd ambition inom miljö- och klimatområdet. Utskottet anser att detta är välmotiverade målsättningar.

Utskottet konstaterar att arbetet med den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027 har påbörjats. Kommissionen har presenterat en vision för den gemensamma jordbrukspolitiken till 2040. Utskottet välkomnar visionen som ska leda till ökad lönsamhet, konkurrenskraft och förenkling samtidigt som den bidrar till miljö- och klimatarbetet. I likhet med regeringen anser utskottet att politiken bör utvecklas mot mer riktade och effektiva stöd som ökar förutsättningarna för tillväxt, lönsamhet, företagande, sysselsättning och hållbarhet. Utskottet noterar att Jordbruksverket har fått i uppdrag att påbörja arbetet med att ta fram förslag till bl.a. stöd och ersättningar inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

Vidare noterar utskottet att investeringsstödet för bevattningsdammar har höjts under 2025 och att Jordbruksverket har arbetat med att både marknadsföra stödet och förenkla dess urvalskriterier. Under 2025 har det även införts ett stöd för blommande åkrar och fältkanter. Utskottet välkomnar dessa förändringar och anser att det är positivt att regeringen tar initiativ till att förändra den strategiska planen när man anser att det är nödvändigt för att uppnå beslutade mål.

Vidare vill utskottet framhålla att det finns ett nationellt stöd att söka för restaurering av vissa marker. Berörda myndigheter har fått i uppdrag att ta fram förslag till en nationell naturrestaureringsplan, och medel har utlysts till samarbetsprojekt som ska främja genomförandet av restaureringsförordningen i Sverige.

Slutligen konstaterar utskottet att kommissionen, inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027, har lämnat förslag om att införa

ett nytt stöd för att bl.a. hantera effekter av extremväder. Utskottet delar regeringens bedömning att detta är rimligt men betonar betydelsen av att samtidigt arbeta med förebyggande åtgärder.

Mot denna bakgrund ser utskottet inget skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motionerna 2025/26:1521 (M) yrkande 2, 2025/26:2833 (C) yrkandena 30–33, 2025/26:3428 (MP) yrkande 6, 2025/26:3596 (C) yrkandena 63 och 64, 2025/26:3733 (S) yrkande 5, 2025/26:3774 (MP) yrkande 12 och 2025/26:3780 (MP) yrkande 7. Motionsyrkandena avstyrks.

Ett hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om jordbrukets konkurrenskraft, livsmedelsstrategin, jordbrukets beredskap och odling av proteingrödor.

Jämför reservation 4 (S), 5 (C), 6 (S), 7 (C), 8 (MP), 9 (S), 10 (S) och 11 (MP).

Motionerna

Jordbrukets konkurrenskraft

Enligt kommittémotion 2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 11 bör regeringen en främja hållbar lamm- och nötköttsproduktion på naturbetesmarker. Att säkerställa lönsamhet i denna del av jordbruket är enligt motionärerna centralt för en hållbar och självförsörjande livsmedelsstrategi. Enligt yrkande 23 bör den svenska livsmedelsproduktionen öka genom att stödja svenska lammproducenter, exempelvis genom ett nationellt program.

Enligt kommittémotion 2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 15 bör avgifter och kostnader inom livsmedelskedjan snabbtredas. Motionärerna framhåller att endast 10 öre av varje matkrona som spenderas i matbutiken går till bonden i dag, medan staten får in 11 öre genom moms. Detta gör svensk mat dyrare och det svenska jordbrukets konkurrenskraft betydligt sämre än andra länders. Ett liknande yrkande framförs i motion 2025/26:983 av Helena Lindahl (C) yrkande 2 där motionären föreslår att regeringen ska ta fram reformförslag med målet att fördubbla jordbrukets andel till 20 öre per matkrona och öka den inhemska livsmedelsförsörjningen till åtminstone 80 procent av den mat som konsumeras och som vi har goda förutsättningar att producera i Sverige.

Enligt yrkande 17 i kommittémotion 2025/26:2833 bör lantbrukets kontroller minskas. Motionärerna anser att myndigheterna behöver bli bättre på samordning och att kontrollerna behöver förenklas, vilket skulle leda till tidsbesparingar för lantbrukarna.

Livsmedelsstrategin

Enligt kommittémotion 2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 4 bör regeringen återkomma med en livsmedelsstrategi som säkerställer ett lönsamt, robust och hållbart jordbruk.

Även enligt kommittémotion 2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 8 bör regeringen ta fram en ny livsmedelsstrategi med en tydlig utgångspunkt i de nationella miljömålen och där mål för ekologisk produktion återinförs, folkhälsoperspektivet och konsumenternas roll integreras samt jordbrukets klimatanpassning och vattenhushållning ges en central plats.

Att klimatanpassning borde inkluderas i Sveriges livsmedelsstrategi framförs även i kommittémotionerna 2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 35 och 2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 33.

Jordbrukets beredskap

I kommittémotion 2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 3 framhålls jordbruket i norra Sverige. Motionärerna vill stärka jordbruket i norra Sverige och samtidigt bidra till en fungerande beredskap.

Även i motion 2025/26:988 av Helena Lindahl och Anne-Li Sjölund (båda C) framförs att regeringen bör se över möjligheten till en ökad satsning på odling av spannmål i norra Sverige för att öka hela landets krisberedskap.

Enligt motion 2025/26:546 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1 bör regeringen ta fram en plan för beredskapslager för insatsvaror för jordbruket och genomföra denna. Vidare bör staten för att säkerställa livsmedelsförsörjningen enligt yrkande 4 verka för att bygga upp tillverkningskapacitet av mineralgödsel, växtskydd och drivmedel.

Odling av proteingrödor

I kommittémotion 2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 15 anförs att det bör skapas bättre förutsättningar att odla bönor, ärtor och andra proteingrödor på svenska gårdar.

Även enligt kommittémotion 2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 30 i denna del bör den inhemska odlingen av protein öka.

Bakgrund och pågående arbete

Den 20 mars 2025 presenterade regeringen livsmedelsstrategin 2.0. Det övergripande målet för livsmedelsstrategin som riksdagen fattade beslut om 2017 (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17: MJU23, rskr. 2016/17:338) kvarstår, men det har uppdaterats för att bättre möta de utmaningar som finns. Målet för livsmedelsstrategin är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till en hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning

skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska. Av riksdagens beslut framgår såväl det övergripande målet för strategin som målen för de tre strategiska områdena regler och villkor, konsument och marknad samt kunskap och innovation.

Enligt regeringen har livsmedelsstrategin 2.0 potential att bidra till en ökad och hållbar produktion av mat som kan leda till fler jobb och en hållbar tillväxt i hela landet och dessutom ge konsumenter, oavsett bakgrund, bättre förutsättningar att göra medvetna val. I strategin anför regeringen att viktiga åtgärder för att sänka kostnaderna i livsmedelskedjan är bl.a. regelförenkling, en minskad administrativ börda och förenklade EU-regelverk där målen kan nås effektivt och utan onödiga kostnader för företag och myndigheter.

Regeringen anför att en robust livsmedelsförsörjning och en ökad livsmedelsproduktion i fredstid är grundförutsättningar för en fungerande livsmedelsförsörjning i höjd beredskap och ytterst krig. Det ger även bättre förutsättningar att hantera fredstida kriser och påverkan från ett förändrat klimat. Regeringens ambition är en uthållig livsmedelskedja som klarar av att anpassa sig och ställa om för att producera, förädla och distribuera livsmedel även under stora påfrestningar.

Regeringen kommer tillsammans med lantbrukssektor även att kraftsamla kring jordbrukets vattenhushållning. Jordbruksverket har inom ramen för livsmedelsstrategin 2.0 bl.a. fått i uppdrag att under perioden 2025–2030 bidra till ökad livsmedelsproduktion genom att förbättra jordbrukets vattenhushållning på kort och lång sikt, samtidigt som en negativ miljöpåverkan begränsas.

Regeringen framhåller även att regeringens klimatanpassningsstrategi tar upp livsmedelsförsörjning och beredskap samt påpekar vikten av att bygga robusta och lönsamma primärproducenter, bygga en motståndskraftig djurhållning, stärka växtskyddet och tillgången på lämpliga växtsorter samt integrera ett klimatriskperspektiv i arbetet med att stärka livsmedelsberedskapen. Detta ligger enligt regeringen i linje med livsmedelsstrategin 2.0 och fokusområdet ökad robusthet i livsmedelskedjan.

I interpellationsdebatten den 22 maj 2025 om livsmedelsstrategin 2.0 anförde landsbygdsminister Peter Kullgren (KD) följande om lönsamheten för svenska lantbrukare:

Den vidareutvecklade livsmedelsstrategin är ett startskott för ett mer fokuserat och ambitiöst arbete med att stärka livsmedelskedjans konkurrenskraft, förbättra lönsamheten och öka produktionen av svensk mat. Ett av strategins fokusområden är att öka robustheten i livsmedelskedjan. Strategin ska bidra till en ökad uthållighet hos företagen så att livsmedelsförsörjningen kan tryggas även vid påfrestningar. Grunden för en robust livsmedelskedja och en hållbar livsmedelsproduktion är lönsamma företag.

När det gäller naturbetesmarker finns det i den strategiska planen 2023–2027 vissa stöd som är relevanta bl.a. miljöersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar. Det finns även ett kompensationsstöd som ska kompensera

lantbrukare i områden med sämre produktionsförutsättningar, vilket inkluderar många naturbetesmarker. Inom stödet för kompetensutveckling har Jordbruksverket utlyst medel till ett projekt för kunskapshöjande insatser inom lammnäringen. Enligt utlysningen finns det potential för näringen att växa och behov av insatser för att främja näringens utveckling.

Det finns även ett nationellt program för statligt stöd för vissa åtgärder som syftar till att bevara eller återställa biologisk mångfald som Naturvårdsverket ansvarar för. Det överordnade syftet med ersättningsprogrammet är att bevara och återställa biologisk mångfald genom restaurering av ängsmark, betesmark och hamlade träd. För att åstadkomma detta ges ekonomiskt stöd för att öka incitamentet för att genomföra åtgärder och därigenom motverka minskningen av ängs- och betesmarker och hamlade träd.

Inom Myndighetssamverkan för hållbart jordbruk (jSam) driver Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Havs- och vattenmyndigheten samt länsstyrelserna projektet Hinder och möjligheter för att nå ökad naturbetesdrift. Syftet är att bidra till att utöka och återuppta bete på naturbetesmarker genom att stärka kunskapen om hur naturbetesdrift kan bli lönsam. Projektet ska också belysa möjligheter att främja bete på naturbetesmarker, bl.a. inför arbetet med en kommande reform av den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027.

Inom ramen för projektet har bl.a. rapporten Jordbrukspolitiken och skötsel av betesmarker – Modellberäkningar för hur jordbrukspolitiken kan användas för att utöka areal betesmarker (Jordbruksverket RA25:8) tagits fram. I rapporten redovisas hur olika ekonomiska stöd kan påverka användningen av betesmarker i Sverige. Fokus ligger på att identifiera potentiella vägar framåt för ökad hävd av betesmarker. Det konstateras att höjda miljöersättningar har stor potential att öka arealerna betesmarker och om fler stöd och ersättningar inriktas på betesmarker kan arealerna öka till lägre kostnad och mindre klimatpåverkan jämfört med i dag.

När det gäller kostnader inom livsmedelskedjan tillsattes i december 2023 en utredning som skulle se över hur offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i livsmedelskedjan organiseras och finansieras inom områdena livsmedel, foder och animaliska biprodukter. Syftet var bl.a. att stärka konkurrenskraften i livsmedelskedjan och skapa en mer effektiv kontrollstruktur.

I mars 2025 redovisade utredningen sitt uppdrag i betänkandet En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft (SOU 2025:64). Utredningen lämnar förslag om organisering, finansiering, samverkan samt råd och stöd när det gäller kontroll av livsmedel, foder och animaliska biprodukter samt djurskyddskontroll i samband med slakt. Utredningen föreslår också att kontrollorganisationen centraliseras och att mer kontroll ska finansieras av skattemedel. Dessutom lämnar man förslag om anpassningar för vissa mikroföretag och ökad samverkan mellan kontrollmyndigheter. Betänkandet har remitterats, och beredning pågår nu inom Regeringskansliet.

Regeringen har även vidtagit andra åtgärder för att minska den administrativa bördan och förenkla för lantbrukarna. Regeringens övergripande inställning för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken i Sverige är att företagens administrativa börda ska minska betydligt. Regeringen har bl.a. gett Jordbruksverket i uppdrag att vidta förberedande åtgärder för att kunna utses som ansvarig myndighet när det gäller delning och förvaltning av data som används för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken i Sverige. Ett enklare utbyte av data mellan myndigheternas it-system inom jordbruket ger många fördelar, och målet är att göra det enklare för dem som söker stöd. Regeringen har även gett Jordbruksverket i uppdrag att arrangera ett forum för att utveckla och förenkla Sveriges genomförande av den gemensamma jordbrukspolitiken. I forumet ska lantbrukare och andra berörda kunna bidra med sina praktiska erfarenheter och därmed till att förenkla genomförandet.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 23) anför regeringen att utifrån de senaste årens dramatiska omvärldshändelser, förändrade geopolitiska och allvarliga säkerhetsläge har den i den nya livsmedelsstrategin dragit slutsatsen att ett ökat fokus måste läggas på stärkt lönsamhet och konkurrenskraft samt ökad robusthet i livsmedelskedjan för att livsmedelsstrategins mål ska kunna nås till 2030. Regeringen har fortsatt höga ambitioner inom samtliga hållbarhetsaspekter, såväl generellt som specifikt för livsmedelsproduktionen.

När det gäller livsmedelsproduktion i norra Sverige fick Jordbruksverket i uppdrag i regleringsbrevet för 2025 att analysera förutsättningarna för att stärka lönsamheten och konkurrenskraften för livsmedelsproduktion i norra Sverige och analysera hur produktionen av livsmedel därigenom kan öka för att säkerställa en robust livsmedelsproduktion i hela landet. Uppdraget ska redovisas senast den 27 februari 2026.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 23) föreslår regeringen en förstärkning av det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Enligt regeringen är jordbruket i norra Sverige avgörande för en bibehållen jordbruksproduktion i hela landet, och det bidrar till ett öppet odlingslandskap, en levande landsbygd och en stärkt försörjningsförmåga. Åtgärden är också en viktig del i livsmedelsstrategin 2.0 för att kunna nå strategins mål om en ökad livsmedelsproduktion i hela Sverige.

Vidare beslutade regeringen i september 2025 att ge Jordbruksverket i uppdrag att överlämna en begäran till kommissionen om ändringar av Sveriges strategiska plan i syfte att förstärka det s.k. investeringsstödet för ökad konkurrenskraft för lantbruksföretag i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Regeringen vill underlätta för lantbrukare i norra Sverige att göra investeringar i sina företag som i sin tur leder till ökad produktion av svensk mat, vilket bl.a. är viktigt för beredskapen. Planen är att de nya villkoren ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Regeringen anför i budgetpropositionen att i syfte att stärka den samlade förmågan inom totalförsvaret behöver arbetet med att återuppbygga det civila

försvaret ytterligare intensifieras, i linje med propositionen Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25:34, bet. 2024/25:FöU2, rskr. 2024/25:114) och regeringens skrivelse Nationell säkerhetsstrategi (skr. 2023/24:163). För att säkerställa att hela befolkningen har tillgång till nödvändiga livsmedel i händelse av en allvarlig störning, såsom fredstida kriser, höjd beredskap och då ytterst krig, krävs att robustheten i livsmedelskedjan ökar på systemnivå. Regeringen bedömer därför att det finns ett behov av satsningar på att bl.a. bygga upp beredskapslager, primärt för spannmål och kritiska insatsvaror inom primärproduktionen, men även för senare led i livsmedelskedjan.

För att upphandlingen av spannmål för beredskapslagring ska komma i gång skyndsamt har regeringen i oktober 2025 gett Jordbruksverket i uppdrag att påbörja upphandlingen. Jordbruksverket kommer också att upphandla kritiska insatsvaror som är viktiga för att upprätthålla den inhemska produktionen. Det handlar om mineralgödsel, växtskyddsmedel, utsäde och proteinfoder. Regeringen föreslår även i budgetpropositionen att medel ska avsättas för 2026–2028 för att påbörja etableringen av beredskapslager för insatsvaror till jordbruket och för beredskapslager av spannmål i resten av landet.

Jordbruksverket har också fått i uppdrag i regleringsbrevet för 2026 att tillsammans med Livsmedelsverket och Statens veterinärmedicinska anstalt etablera beredskapslager av varor i livsmedelskedjan. Jordbruksverket ska även bidra till Livsmedelsverkets arbete med att utveckla investeringsprogram för förmågeutveckling inom beredskapssektorn livsmedelsförsörjning och dricksvatten. Jordbruksverket ska även analysera behov av nya insatser, bl.a. när det gäller främjande av inhemsk produktion av insatsvaror till primärproduktionen. Uppdraget ska redovisas gemensamt av Livsmedelsverket senast den 22 februari 2027.

Regeringen har även gett Energimyndigheten i uppdrag att stärka Sveriges beredskap för flytande drivmedel genom att myndigheten tar fram och redovisar en handlingsplan för prioriterade åtgärder. Det ska bl.a. vara ett särskilt fokus på beredskapslagring. Uppdraget ska redovisas senast den 15 januari 2027.

När det gäller odling av proteingrödor framhåller regeringen i livsmedelsstrategin 2.0 att växtodlingen i Sverige behöver utvecklas och diversifieras för att bättre svara mot miljö- och klimatutmaningar och konsumenternas efterfrågan. Ökad produktion av proteingrödor minskar beroendet av importerat protein och minskar sårbarheten i det svenska livsmedelssystemet. Det möjliggör även en ökad konsumtion av baljväxter, vilket är positivt eftersom baljväxter innehåller många viktiga näringsämnen, inklusive fibrer, som bidrar till en god hälsa. Regeringen ser goda möjligheter att öka produktionen av proteingrödor i Sverige. För att främja en ökad produktion finns det bl.a. stöd för kompetensutveckling och rådgivning i den strategiska planen.

I rapporten Ökad odling av baljväxter till livsmedel och foder lyfter Jordbruksverket fram att ökad produktion av baljväxter kan påverka den

ekonomiska hållbarheten positivt för både producenter och samhället. I samma rapport konstaterar Jordbruksverket att det krävs investeringar i förädlingsanläggningar för att kunna öka produktionen. Regeringen ser positivt på branschens satsningar som kan ge förutsättningar för ökad produktion, ökad marknadsandel och export av gröna proteiner.

SLU Grogrund är ett kompetenscentrum vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) vars huvuduppgift är att vara ett kunskapsnav för svensk växtförädling. Inom SLU Grogrund ska kunskap och nya metoder utvecklas som bidrar till en kraftsamling inom förädling av livsmedelsgrödor för ökad innovationspotential, livsmedelsförsörjning och konkurrenskraft i enlighet med målen i regeringens livsmedelsstrategi. Inom ramen för livsmedelsstrategin 2.0 har regeringen gett SLU Grogrund i uppdrag att under 2026–2030 genomföra en särskild satsning på växtförädling och sortprovning av grödor för en ökad produktion av växtproteiner. SLU Grogrund har som syfte att i enlighet med livsmedelsstrategin säkra tillgången till växtsorter anpassade för svenska odlingsförhållanden, vilket är av stor vikt för en stärkt konkurrenskraft i jordbruket i ett förändrat klimat.

I meddelandet En vision för jordbruk och livsmedel – En attraktiv jordbruks- och livsmedelsindustri för kommande generationer (COM(2025) 75) redovisas att kommissionen kommer att utarbeta en övergripande proteinplan som ska integrera politik, forskning och insatser på fältet i syfte att skapa ett mer självförsörjande och hållbart proteinsystem i EU och samtidigt diversifiera importen. Regeringen anför i faktapromemoria 2024/25:FPM20 att den stöder arbetet med att säkra insatsvaror, som gödsel och foderprotein, både genom ökad produktion och mer diversifierade försörjningskedjor. Regeringen anser att det är viktigt att utveckla och öka konkurrenskraften för EU:s produktion av proteingrödor och att det behöver utvecklas nya sorter som är anpassade till regionala odlingsförhållanden och ett förändrat klimat.

Tidigare riksdagsbehandling

När det gäller livsmedelsstrategin och ekologisk produktion riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen i samband med behandlingen av proposition 2016/17:104 En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Tillkännagivandet handlade om att svensk livsmedelsproduktion ska styras av konsumenternas efterfrågan och inte av politiskt bestämda kvantitativa mål för konsumtion och produktion kopplade till specifika produktionsformer (bet. 2016/17: MJU23, rskr. 2016/17:338). I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 23) anförde regeringen att den inte anser att det finns behov av att ha mål för ekologisk produktion och konsumtion eftersom svensk livsmedelsproduktion ska styras av konsumenternas efterfrågan. Däremot behöver konkurrenskraften stärkas i hela livsmedelskedjan. Regeringen delade således riksdagens bedömning att svensk livsmedelsproduktion ska styras av konsumenternas efterfrågan och

inte av politiskt bestämda kvantitativa mål för konsumtion och produktion kopplade till specifika produktionsformer. Regeringen ansåg därmed att tillkännagivandet var slutbehandlat. Miljö- och jordbruksutskottet hade inte något att invända mot regeringens bedömning (bet. 2023/24:MJU2, skr. 2023/24:98).

Miljö- och jordbruksutskottet har behandlat motioner om den uppdaterade livsmedelsstrategin i betänkande 2024/25:MJU20. Utskottet anförde då följande:

Inledningsvis vill utskottet välkomna den uppdaterade livsmedelsstrategin. Utskottet anser att den har förutsättningar att bidra till det övergripande målet om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där livsmedelsproduktionen ökar samtidigt som relevanta miljömål nås. Utskottet anser att de tre fokusområdena är välavvägda och kan bidra till en ökad livsmedelsproduktion. Vidare välkomnar utskottet de uppdrag som regeringen har gett till olika myndigheter som syftar till att uppnå livsmedelsstrategins mål.

I likhet med regeringen anser utskottet att en ökad livsmedelsproduktion och robust livsmedelsförsörjning i fredstid är en grundförutsättning för en fungerande livsmedelsförsörjning vid kris och i krig. Det är därför positivt att ett av fokusområdena för livsmedelsstrategin 2.0 är ökad robusthet i livsmedelskedjan. Utskottet noterar att jordbrukets vattenhushållning omfattas av strategin och att Jordbruksverket har fått i uppdrag att vidta åtgärder för att förbättra jordbrukets vattenhushållning. Utskottet noterar även att regeringens klimatanpassningsstrategi och den uppdaterade livsmedelsstrategin är i linje med varandra. Enligt utskottets mening är detta viktiga delar för en hållbar livsmedelsproduktion i ett förändrat klimat.

När det gäller inhemsk produktion av gödningsmedel har miljö- och jordbruksutskottet även behandlat denna fråga tidigare, bl.a. i betänkande 2024/25:MJU20. Utskottet anförde då följande:

Utskottet konstaterar att det finns goda förutsättningar för inhemsk gödselmedelsproduktion vilket är positivt eftersom nationell produktion av gödselmedel är en viktig fråga att beakta i ett beredskapsperspektiv. Utskottet noterar vidare att det finns vissa faktorer som kan hindra eller fördröja satsningar på gödselmedelsproduktion i Sverige, t.ex. processer för miljötillstånd. Utskottet välkomnar därför de nya bestämmelserna om miljöprövning av ny verksamhet som ska leda till en modernare och effektivare miljöprövning. Utskottet noterar också att Jordbruksverket har föreslagit ett antal åtgärder för att undanröja hinder för inhemsk produktion av gödselmedel. Det pågår även arbete på EU-nivå med att förstärka försörjningstryggheten av gödselmedel både inom EU och globalt. Med hänvisning till det arbete som pågår avstyrker utskottet motion 2024/25:1395 (SD) yrkande 11.

Utskottet har också behandlat yrkanden om odling av proteingrödor tidigare, bl.a. i betänkande 2024/25:MJU20. Utskottet anförde då följande:

Utskottet anser i likhet med regeringen att växtodlingen i Sverige behöver utvecklas och diversifieras för att bättre svara mot miljö- och klimatutmaningar samt konsumenternas efterfrågan. Det finns goda möjligheter att öka produktionen av proteingrödor i Sverige. Utskottet ser det som särskilt positivt att regeringen lyfter fram detta i den uppdaterade

livsmedelsstrategin. Vidare konstaterar utskottet att det finns stöd i Sveriges strategiska plan för kompetensutveckling och rådgivning för en ökad produktion av proteingrödor. Detta kombinerat med branschens satsningar kan utveckla och diversifiera växtodlingen i Sverige.

Utskottet vill i sammanhanget framhålla SLU Grogrund och dess viktiga arbete för svensk växtförädling. Under 2026–2030 ska myndigheten göra en särskild satsning på växtförädling och sortprovning av grödor för en ökad produktion av växtproteiner. SLU Grogrund har även genomfört andra växtförädlingsprojekt för växtproteiner, och flera projekt om utveckling av vegetariska och veganska livsmedel har genomförts inom Rise. Utskottet välkomnar även den förstärkning av livsmedelsforskning och innovation som föreslås i forskningspropositionen.

Slutligen noterar utskottet att kommissionen avser att utarbeta en övergripande proteinplan i syfte att skapa ett mer självförsörjande och hållbart proteinsystem i EU. Utskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt att utveckla och öka konkurrenskraften för EU:s produktion av proteingrödor. Det är en viktig del i ett självförsörjningsperspektiv där insatsvaror kan säkras både genom ökad produktion och mer diversifierade försörjningskedjor.

Utskottets ställningstagande

Jordbrukets konkurrenskraft

För att kunna uppnå en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelsproduktion i Sverige behöver konkurrensförutsättningarna stärkas för svenska livsmedelsproducenter. Det är viktigt med regelförenklingar, förbättrade företagsvillkor samt forskning och innovation inom livsmedelskedjan. Utskottet välkomnar därför de åtgärder som regeringen vidtar på både nationell nivå och EU-nivå i syfte att förbättra konkurrenskraften i livsmedelskedjan.

Utskottet noterar att det pågår beredning av betänkandet En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft. Enligt utskottets mening är en effektiv kontrollstruktur viktig för att stärka konkurrenskraften i livsmedelskedjan. Utskottet ser fram emot regeringens kommande beslut.

Vidare konstaterar utskottet att det i den strategiska planen finns stöd som är relevanta för naturbetesmarker och för lammnäringen. Ett antal myndigheter arbetar också med ett projekt för att belysa möjligheter att främja naturbetesmarker. Utskottet noterar även att det finns nationellt stöd att söka för restaurering av bl.a. betesmarker.

Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att bifalla motionärernas förslag. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2025/26:983 (C) yrkande 2, 2025/26:2833 (C) yrkandena 15 och 17 samt 2025/26:3733 (S) yrkandena 11 och 23.

Livsmedelsstrategin

I likhet med utskottets tidigare ställningstaganden i frågan anser utskottet att den uppdaterade livsmedelsstrategin har förutsättningar att bidra till det

övergripande målet om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där livsmedelsproduktionen ökar samtidigt som relevanta miljömål nås. Utskottet bedömer att de tre fokusområdena är välvägdade och kan bidra till en ökad livsmedelsproduktion. Vidare välkomnar utskottet att ett av fokusområdena för livsmedelsstrategin är ökad robusthet i livsmedelskedjan. En livsmedelskedja som kan fungera vid påfrestningar av olika slag är förstås av grundläggande betydelse för Sveriges beredskap.

Utskottet vill framhålla att jordbrukets vattenhushållning omfattas av livsmedelsstrategin och att Jordbruksverket har fått i uppdrag att vidta åtgärder för att förbättra jordbrukets vattenhushållning. Utskottet noterar även att regeringens klimatanpassningsstrategi och den uppdaterade livsmedelsstrategin är i linje med varandra. Enligt utskottets mening är detta viktiga delar för en hållbar livsmedelsproduktion i ett förändrat klimat.

Med hänvisning till vad som anförts ser utskottet ingen anledning för riksdagen att bifalla motionärernas förslag. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2025/26:3421 (MP) yrkande 33, 2025/26:3428 (MP) yrkande 8, 2025/26:3582 (C) yrkande 35 och 2025/26:3733 (S) yrkande 4.

Jordbrukets beredskap

I likhet med regeringen anser utskottet att ökad livsmedelsproduktion och robust livsmedelsförsörjning i fredstid är grundförutsättningar för en fungerande livsmedelsförsörjning vid kris och i krig. Det är därför positivt att ett av fokusområdena för livsmedelsstrategin 2.0 är ökad robusthet i livsmedelskedjan. Vidare konstaterar utskottet att det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige har förstärkts och att en begäran om att förstärka investeringsstödet för ökad konkurrenskraft för lantbruksföretag i norra Sverige har överlämnats till kommissionen. Enligt utskottet är en robust livsmedelsproduktion i hela landet viktigt för en levande landsbygd och en stärkt försörjningsförmåga.

Utskottet delar regeringens bedömning att det finns ett behov av att bygga upp beredskapslager för spannmål och kritiska insatsvaror inom primärproduktionen till att börja med. Utskottet välkomnar därför att Jordbruksverket har fått i uppdrag att påbörja upphandlingen av kritiska insatsvaror som är viktiga för att upprätthålla den inhemska produktionen samt att etablera beredskapslager av varor i livsmedelskedjan. Utskottet noterar även att det pågår arbete för att stärka Sveriges beredskap inom andra områden, bl.a. i fråga om flytande drivmedel och gödselmedel.

Mot denna bakgrund ser utskottet inget skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motionerna 2025/26:546 (S) yrkandena 1 och 4, 2025/26:988 (C) och 2025/26:3733 (S) yrkande 3. Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Odling av proteingrödor

Utskottet konstaterar att det finns goda möjligheter att öka produktionen av proteingrödor i Sverige. Utskottet välkomnar att den uppdaterade livsmedelsstrategin framhåller dessa möjligheter. Utskottet vill även framhålla SLU Grogrund och då framför allt den satsning som myndigheten ska göra på växtförädling och sortprovning av grödor för en ökad produktion av växtproteiner. I sammanhanget ska också nämnas att kommissionen avser att utarbeta en övergripande proteinplan i syfte att skapa ett mer självförsörjande och hållbart proteinsystem i EU.

Sammanfattningsvis anser utskottet att det är angeläget att öka produktionen av proteingrödor för att minska sårbarheten i livsmedelssystemet. Utskottet välkomnar därför de stöd och satsningar som finns på området på både nationell nivå och EU-nivå.

Mot denna bakgrund ser utskottet inget skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motionerna 2025/26:3405 (MP) yrkande 30 i denna del och 2025/26:3733 (S) yrkande 15. Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Jordbrukets klimat- och miljöpåverkan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om jordbrukets klimatomställning och klimatanpassning samt om cirkulärt jordbruk.

Jämför reservation 12 (S), 13 (V), 14 (MP), 15 (V) och 16 (MP).

Motionerna

Jordbrukets klimatomställning och klimatanpassning

Enligt partimotion 2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6 bör regeringen ta fram förslag på målbild och strategi för jordbrukets klimatomställning i nära samverkan med jordbrukare och aktörer från hela livsmedelskedjan, civilsamhället, forskare och myndigheter. Enligt yrkande 9 bör regeringen verka för att reformera stödstrukturen inom den gemensamma jordbrukspolitiken för att leverera kostnadseffektiva utsläppsminskningar samt ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram förslag i linje med detta inför nästa programperiod. Enligt yrkande 10 bör regeringen verka på EU-nivå för ett klimatsyrmedel för jordbrukets utsläpp av metan och lustgas som gynnar de jordbrukare som vidtar och har vidtagit åtgärder inom jordbruket.

Enligt partimotion 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 113 bör regeringen undersöka möjligheten att genom ekonomiska styrmedel byta ut odlingstörv mot biogödsel eller biokol.

Enligt kommittémotion 2025/26:3422 Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 156 bör relevanta myndigheter få i uppdrag att utreda hur ett riskdelnings-

instrument för större klimat- och klimatanpassningsinvesteringar inom jordbruket ska utformas. För att nå målet om nettonoll utsläpp kommer enligt motionärerna jordbrukets utsläpp av växthusgaser att behöva täckas av kompletterande åtgärder. Ett likalydande yrkande framförs i kommittémotion 2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 29.

Ett antal yrkanden tar upp klimatanpassning av jordbruket. Enligt kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 17 bör regelverken för lantbruken ses över för att underlätta klimatanpassning. Motionärerna anför att genom att skapa flexibla regler kan vi hjälpa lantbrukare att hantera både torka och stora regnmängder, vilket förbättrar deras motståndskraft mot klimatförändringar och säkerställer att de kan fortsätta producera mat och andra viktiga resurser.

I kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 165 anför att klimatanpassning av svenskt jordbruk bör stödjas så att vi kan producera mer mat i ett förändrat klimat. Ett likalydande yrkande återfinns i kommittémotion 2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 32. Motionärerna anser även att det bör tillsättas en utredning om åtgärder för att skydda svenskt jordbruk från effekterna av klimatförändringar, såsom långvarig torka eller översvämning (yrkande 34).

Cirkulärt jordbruk

Enligt partimotion 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 90 bör regeringen verka för en ökad andel ekologisk produktion som ett sätt att sluta kretslopp på lokal nivå och öka cirkulariteten i jordbruket.

Även i partimotion 2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 13 framhålls att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som stärker lokala lantbruks kretslopp.

Bakgrund och pågående arbete

Klimatpolitiska rådet har i sin rapport för 2025 analyserat jordbrukets bidrag till klimatomställningen och drar två slutsatser:

- Åtgärder inom jordbruket kan inte ersätta bristande politik i andra sektorer eller ge enkla utsläppsminskningar på kort sikt.
- Det behövs tydligare målsättningar och konkreta styrmedel för att öka jordbrukets bidrag till omställningen mot noll nettoutsläpp 2045 och där- efter negativa utsläpp.

Rådet ger regeringen ett antal rekommendationer på området, bl.a. att verka för att reformera stödstrukturen inom den gemensamma jordbrukspolitiken (Common Agricultural Policy, CAP) för att leverera kostnadseffektiva utsläppsminskningar. En annan rekommendation är att driva på för att införa gemensamma och samhällsekonomiskt effektiva klimatstyrmedel på EU-nivå för jordbrukets metan- och lustgasutsläpp, exempelvis ett utsläpps-handelssystem. Klimatpolitiska rådet rekommenderar även regeringen att

utforma riskdelningssystem där staten tar en del av den risk som är förknippad med större klimatinvesteringar i jordbruket. Enligt rådet skulle det kunna göra det möjligt för jordbrukare att ta lån till större klimatinvesteringar samtidigt som innovativa livsmedelsföretag skulle kunna stimulera utbud och efterfrågan av nya livsmedelsprodukter med lägre klimatpåverkan.

I klimatredovisningen som finns som en bilaga till budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 bil. 4) kommenterar regeringen Klimatpolitiska rådets rekommendationer på området jordbrukets bidrag till klimatomställningen. Regeringen anför att den i mars 2025 gett Jordbruksverket i uppdrag att genomföra en analys av styrkor, svagheter, möjligheter och hot, en s.k. SWOT-analys (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats), inför arbetet med att utforma den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027. Den svenska utgångspunkten i arbetet är att den kommande reformen ska leda till lönsamhet, konkurrenskraft och förenkling, samtidigt som politiken bidrar till att uppfylla av gemensamt beslutade miljö- och klimatåtaganden som man fattat beslut om gemensamt.

Allteftersom den tekniska utvecklingen förbättrar möjligheterna att minska utsläppen från jordbrukssektorn bör Sverige enligt regeringen verka för att införa en harmoniserad, träffsäker och kostnadseffektiv styrning mot minskade utsläpp på EU-nivå. Regeringen följer den tekniska utvecklingen och det arbete som pågår inom EU, särskilt när det gäller hur dessa utsläpp kommer att styras inom ramen för genomförandet av EU:s 2040-mål i ett klimatrampverk efter 2030.

På nationell nivå och genom EU:s gemensamma jordbrukspolitik finns det flera befintliga styrmedel och stöd för att bidra till att minska jordbrukets utsläpp. Dessutom har flera åtgärder vidtagits för att öka kolinbindningen i jordbruksmarken, vilket bidrar till att minska nettoutsläpp från jordbruksmarken. Dessa styrmedel ses över regelbundet i syfte att öka effektiviteten. De befintliga stöden är bl.a. Klimatklivet, Kväveklivet, kompetensutvecklingsåtgärder såsom Greppa Näringen, innovationsstöd inom det europeiska innovationspartnerskapet, klimatpremier, återvättningsstöd, investeringsstöd och miljöersättningar inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik samt stöd till biogasproduktion från gödsel.

Regeringen anför att Sverige bör verka för att införa en harmoniserad, träffsäker och kostnadseffektiv styrning mot minskade utsläpp på EU-nivå. Nationella styrmedel för att minska jordbrukets utsläpp måste ta hänsyn till kostnadseffektivitet, sektorns konkurrenskraft och risken för att produktion flyttas till andra länder. Regeringens bedömning är att det inte är effektivt att styra svenskt jordbruk mot lägre utsläpp som minskar den svenska jordbruksproduktionen till förmån för import av livsmedel eftersom svensk livsmedelsproduktion har låga utsläpp i förhållande till producerad enhet jämfört med många andra länder.

Vidare redovisar regeringen inom utgiftsområde 20 att flera nationella och regionala insatser har genomförts under 2024, t.ex. genom Klimatklivet som har gett stöd till projekt för att minska jordbrukets utsläpp av lustgas och det

pågående projektet Greppa Näringen som erbjuder kostnadsfri rådgivning till jordbruksföretag inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken med målen att bl.a. minska utsläpp av klimatgaser. Regeringen bedömer att det behövs fortsatta nationella åtgärder och ökad kunskap om jordbrukets utsläpp av lustgas.

Riksrevisionen har också granskat statens insatser för jordbrukets klimatomställning (RiR 2025:24). Den övergripande slutsatsen är att de befintliga styrmedlen i stort är effektivt utformade och genomförda men endast täcker en liten del av jordbrukets totala växthusgasutsläpp. Samtidigt bedömer Riksrevisionen att regeringens styrning inte har lett till att jordbruket bidragit till klimatmålen på ett effektivt sätt. Riksrevisionen lämnar ett antal rekommendationer till regeringen att bl.a. ta fram en plan för hur jordbruket ska bidra till att Sverige når det långsiktiga klimatmålet och EU-åtaganden på klimatområdet och införa styrmedel för kostnadseffektiva klimatåtgärder i jordbruket. Rapporten bereds nu inom Regeringskansliet.

Den 19 februari 2025 presenterade kommissionen meddelandet En vision för jordbruk och livsmedel – En attraktiv jordbruks- och livsmedelsindustri för kommande generationer (COM(2025) 75). Visionen ska utgöra en färdplan för jordbruket och livsmedelsproduktionen till 2040. Det övergripande syftet är att EU:s jordbrukssektor ska vara attraktiv, konkurrenskraftig och hållbar. I meddelandet redovisas att utsläppsminskningar och andra klimatåtgärder behövs för att jordbrukssektorn ska bidra till EU:s klimatmål för 2030, 2040 och 2050.

När det gäller ekonomiska styrmedel för att byta ut odlingstörv mot biogödsel eller biokol tillsatte regeringen i mars 2025 en utredning som ska utreda ändamålsenliga åtgärder för att begränsa klimateffekterna av odlingsstörv (dir. 2025:29). Utredaren ska bl.a. föreslå samhällsekonomiskt effektiva åtgärder som kan behövas för att begränsa klimateffekterna av odlingstörv i syfte att nå det långsiktiga klimatmålet till 2045 samt de EU-åtaganden som Sverige har på klimatområdet. Uppdraget skulle redovisas senast den 12 februari 2026 men har förlängts och ska i stället redovisas senast den 12 mars 2026.

I den svenska strategiska planen som beskriver Sveriges jordbrukspolitik 2023–2027 framhålls att ekologisk produktion bl.a. minskar riskerna för läckage av växtskyddsmedel, dels genom en varierad växtföljd och odlingsmetoder som förebygger problem med växtskadegörare, dels genom att kemiska växtskyddsmedel inte används i produktionen. Det ger positiva effekter för markens långsiktiga produktionsförmåga, främst genom effekten på markstrukturer och mullhalt. Ekologisk produktion ger enligt den strategiska planen även positiva effekter för den biologiska mångfalden, dels genom en varierad växtföljd, dels genom att kemiska växtskyddsmedel inte används i produktionen.

Lantbrukare som har certifierad ekologisk växtodling eller djurhållning kan få ersättning för ekologisk produktion inom ramen för den strategiska planen. Det finns även ett stöd för att ställa om till ekologisk produktion. Ersättningen

ska bidra till att öka den ekologiska produktionen. Inom ramen för den strategiska planen finns det också ett stöd för kompetensutveckling där syftet är att öka kompetensen hos verksamma på landsbygden. Stödet ska bidra till en hållbar ekonomisk, miljömässig och social utveckling och fokuserar på tre temaområden, miljö och klimat är ett av dem.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 23) gör regeringen bedömningen att det är svårt att dra några långtgående slutsatser mellan enskilda år när det gäller utvecklingen av miljömässig hållbarhet i jordbruket eftersom miljöpåverkan från jordbruket är beroende av många icke påverkbara faktorer såsom årsmån samt vad och hur mycket som produceras. Det är därför viktigt att följa såväl variationerna mellan år som de långsiktiga trenderna över tid. Regeringen konstaterar att det i viss mån saknas indikatorer för att bedöma dessa aspekter men att det sker en positiv utveckling över tid när det gäller jordbrukets bidrag till en hållbar livsmedelsproduktion genom förbättrad effektivitet i näringsutnyttjandet. Även när det gäller jordbrukets klimat-effektivitet kan man notera en positiv utveckling.

I regeringens skrivelse Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning (skr. 2023/24:97) anför regeringen bl.a. att den ska verka för stärkt konkurrenskraft inom livsmedelskedjan och en motståndskraftig djurhållning för att därigenom öka möjligheten för företag att fortsätta sin produktion även under svåra förhållanden till följd av klimatförändringar. Regeringen avser även att verka för ökad tillgång till lämpliga växtsorter och att det svenska växtskyddet stärks för att kunna möta det ökade hotet av växtskadegörare som klimatförändringarna innebär. Regeringen kommer också att verka för att en bedömning av klimatrisker även i fortsättningen integreras i arbetet med en stärkt livsmedelsberedskap och tryggad dricksvattenförsörjning.

Regeringen anför i livsmedelsstrategin 2.0 att en robust livsmedelsförsörjning och en ökad livsmedelsproduktion i fredstid är grundförutsättningar för en fungerande livsmedelsförsörjning i höjd beredskap och ytterst krig. Det ger även bättre förutsättningar att hantera fredstida kriser och påverkan av ett förändrat klimat. Den inhemska livsmedelsproduktionen ska ligga till grund för livsmedelsberedskapen, och flödet i livsmedelskedjan ska i möjligaste mån kunna fortsätta utan avbrott. Regeringens ambition är en uthållig livsmedelskedja som klarar av att anpassa sig och ställa om för att producera, förädla och distribuera livsmedel även under stora påfrestningar. Inriktningen för fokusområdet ökad robusthet i livsmedelskedjan handlar bl.a. om att integrera ett klimatriskperspektiv i arbetet med att stärka livsmedelsberedskapen.

Vidare anför regeringen i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 23) att den pågående klimatförändringen tillsammans med Sveriges unika växtodlingsförhållanden ställer krav på växtförädling av nya växtsorter för det svenska jordbruket. Tillgång till växtodlingssorter är en förutsättning för en robust och konkurrenskraftig jordbruksutveckling i hela Sverige. SLU Grogrund – centrum för växtförädling av livsmedelsgrödor har visat sin potential genom att utveckla grödor som klarar exempelvis extremväder.

Regeringen föreslår att grundfinansieringen för SLU Grogrund ökas för att ge möjlighet till ytterligare utveckling och en större och mer långsiktig verksamhet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har behandlat frågor om jordbrukets klimatanpassning tidigare, bl.a. i betänkande 2024/25: MJU20. Utskottet anförde då följande:

Utskottet konstaterar att det för närvarande pågår ett omfattande arbete med beredskapsfrågor och klimatanpassning som bl.a. berör jordbruket. Mycket av det arbete som pågår syftar till att bygga en robustare primärproduktion som klara att trygga livsmedelstryggheten i hela landet vid en allvarlig kris eller krig. Utskottet välkomnar alla dessa insatser och att jordbrukets konkurrenskraft är prioriterat i klimatarbetet. Enligt utskottets mening krävs robusta och lönsamma företag för att primärproduktionen ska kunna hantera ett förändrat klimat.

— — —

Utskottet har tidigare välkomnat den nationella strategin och handlingsplan för klimatanpassning, och att den utgår från att åtgärder som vidtas för att stärka jordbrukets motståndskraft mot klimatförändringarnas effekter inte får försämra jordbrukets konkurrenskraft och lönsamhet. Utskottet delar vidare regeringens bedömning att åtgärderna inom klimatanpassningsstrategin ligger i linje med den uppdaterade livsmedelsstrategin och fokusområdet ökad robusthet i livsmedelskedjan.

Utskottets ställningstagande

Jordbrukets klimatomställning och klimatanpassning

Inledningsvis vill utskottet framhålla betydelsen av de analyser som har gjorts av jordbrukets bidrag till klimatomställningen. Enligt utskottets mening är det angeläget att åtgärder vidtas för att minska jordbrukets påverkan på klimatet samtidigt som vi säkerställer en konkurrenskraftig jordbruksproduktion. Utskottet välkomnar därför det omfattande arbete som pågår på området både nationellt och inom EU. Enligt utskottet behöver åtgärder vidtas på EU-nivå för att införa en harmoniserad, träffsäker och effektiv styrning mot minskade utsläpp i stället för att förlita sig på nationella styrmedel. Utskottet delar regeringens bedömning att det inte är effektivt att styra svenskt jordbruk mot lägre utsläpp som minskar den svenska livsmedelsproduktionen till förmån för import av livsmedel som har odlats med högre utsläpp.

Utskottet noterar att det såväl på nationell nivå som inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken finns flera olika stöd som syftar till att minska jordbrukets utsläpp, bl.a. Klimatklivet och Kväveklivet. Utskottet välkomnar att regeringen arbetar brett med åtgärder som stärker jordbrukets produktivitet och klimateffektivitet. Vidare vill utskottet framhålla att Jordbruksverket fått i uppdrag att arbeta med att analysera och lämna förslag på hur den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027 bl.a. kan bidra till att uppfylla de miljö- och klimatåtagandena som man har fattat beslut om gemensamt.

I enlighet med vad utskottet tidigare uttalat bedömer utskottet att det krävs robusta och lönsamma företag för att primärproduktionen ska kunna hantera ett förändrat klimat. Den uppdaterade livsmedelsstrategin och åtgärderna inom ramen för fokusområdet ökad robusthet i livsmedelskedjan ligger i linje med detta. Utskottet välkomnar det arbete som pågår och att jordbrukets konkurrenskraft är prioriterat i klimatarbetet.

När det gäller odlingstörv konstaterar utskottet att regeringen har tillsatt en utredning som ska föreslå ändamålsenliga åtgärder för att begränsa klimat-effekterna av odlingstörv. Utskottet avvaktar resultatet av utredningen.

Mot denna bakgrund ser utskottet inget skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motionerna 2025/26:2789 (V) yrkandena 6, 9 och 10, 2025/26:3421 (MP) yrkandena 32 och 34, 2025/26:3422 (MP) yrkandena 156 och 165, 2025/26:3428 (MP) yrkande 29, 2025/26:3548 (MP) yrkande 113 och 2025/26:3732 (S) yrkande 17. Därmed avstyrker utskottet motions-yrkandena.

Cirkulärt jordbruk

I likhet med vad utskottet tidigare anfört delar utskottet regeringens bedömning att svensk livsmedelsproduktion inte ska styras av politiskt bestämda mål för konsumtion och produktion kopplade till specifika produktionsformer. Livsmedelsproduktionen ska styras av konsumenternas efterfrågan. Utskottet konstaterar samtidigt att ekologisk produktion ger positiva effekter för bl.a. markens långsiktiga produktionsförmåga och den biologiska mångfalden. Det är därför positivt att lantbrukare kan få ersättning för ekologisk produktion och stöd för kompetensutveckling inom ramen för den strategiska planen.

Mot denna bakgrund ser utskottet inget skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motionerna 2025/26:2789 (V) yrkande 13 och 2025/26:3548 (MP) yrkande 90. Motionsyrkandena avstyrks.

Övriga jordbrukspolitiska frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om forskning och innovation, rennäringen och växtskydd.

Jämför reservation 17 (S).

Motionerna

Forskning och innovation

Enligt kommittémotion 2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 9 bör regeringen se över möjligheterna att stärka forskning och innovation inom

jordbruket. Även i motion 2025/26:1312 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S) yrkande 2 framhålls behovet av forskning och nya innovationer inom de gröna näringarna.

Rennäringen

Enligt motion 2025/26:2919 av Lars Beckman (M) bör möjligheten att utveckla djurskyddet för renar ses över. Motionären anser att det borde vara lika villkor mellan olika djuruppfödare och att den svenska rennäringen borde ha motsvarande rapportering till Jordbruksverket som nötkreatursuppfödare.

Växtskydd

Enligt motion 2025/26:2960 av Marlène Lund Kopparklint (M) bör regeringen undersöka förutsättningarna för att säkerställa att avgifter för offentlig kontroll enligt EU:s kontrollförfordning när det gäller växtskydd differentieras efter risk och jämförs med andra EU-länder för att inte försämra svenska företags konkurrenskraft. Regeringen bör också undersöka förutsättningarna för att säkerställa att avgifterna utformas på ett sådant sätt att de motsvarar faktiska kostnader.

Enligt motion 2025/26:2983 av Marlène Lund Kopparklint (M) bör regeringen överväga att ge ett uppdrag till berörda myndigheter att införa en förutsägbar avgiftsmodell för växtskyddskontroller, digitala system för tidsbokning och spårbar handläggningstid samt en offentlig redovisning av servicenivåer.

Enligt motion 2025/26:220 av Elsa Widding (-) bör regeringen kategoriskt säga nej till all besprutning med RNA-preparat (ribonukleinsyra) över svensk mark och svenska vatten.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 23) att forskning, utbildning samt nyttiggörande och samverkan som leder till innovation inom utgiftsområde 23 är grundläggande för att stärka konkurrenskraft och bidra till en hållbar samhällsutveckling. Det är viktigt med samverkan mellan staten och näringslivet, inte minst i det innovationsfrämjande arbetet. Vidare redovisar regeringen att forskning exempelvis inom bioekonomi och livsmedelsproduktion kan bidra till att öka både Sveriges konkurrenskraft och resiliens. Formas har en central roll i förverkligandet av regeringens forskningspolitik. Formas bidrar inom sitt verksamhetsområde till långsiktig forskningsfinansiering med fokus på samverkan, i enlighet med den forsknings- och innovationsproposition, Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta, som riksdagen har fattat beslut om (prop. 2024/25:60, bet. 2024/25:UbU15, rskr. 2024/25:219).

Regeringen redovisar att i och med att de offentliga satsningarna på forskning och utveckling i livsmedelskedjan har ökat de senaste åren, ökar

även forsknings- och utvecklingsaktiviteterna i hela livsmedelskedjan hos både stora och små företag. Forskningsprogrammet för livsmedel har under året utvärderat de centrumbildningar för hållbarhet och konkurrenskraft i livsmedelssystemet som beviljades 2020. Utvärderingen visade att programmet har bidragit till centrum som har stor relevans för livsmedelssystemet och potential att flytta forskningen inom sektorn framåt. Formas har inlett arbetet med att utveckla det nationella forskningsprogrammet för livsmedel för att öka samverkan med näringslivet. Myndigheten har också inlett arbetet med att skapa ett nytt forsknings- och innovationsprogram med fokus på cirkulär bioekonomi inklusive skog i samråd med näringslivsorganisationer.

Regeringen bedömer att forsknings- och innovationspropositionens fokus på samverkan med näringen, särskilt för forskningsprogrammet för livsmedel och den nya satsningen på bioekonomi, ger goda förutsättningar för att bidra till att lösa samhällsutmaningar inom de gröna näringarna. Regeringen gör vidare bedömningen att Formas utlysningar och satsningarna på kunskap, innovation och nyttiggörande utformats väl för att tillgodose behovet av forskning, innovation och ökad samverkan och därmed synergier mellan aktörer.

Regeringen anför i livsmedelsstrategin 2.0 att forskning, kunskap och innovation inom livsmedelssystemet behövs för att öka robustheten och långsiktig konkurrenskraft. Forskning och innovation behövs i livsmedelskedjans alla led, från primärproduktion via förädling, distribution och försäljning till slutlig konsumtion och export. Jordbrukssektorn befinner sig i en stark utveckling som kräver allt högre teknisk kompetens och förståelse för komplexa system. Regeringen har stärkt samarbetet inom jordbrukets kunskaps- och innovationssystem (Agricultural Knowledge and Innovation Systems, Akis) genom att utse Jordbruksverket som samordnande aktör för Akis.

Kommissionens reformförslag för den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden efter 2027⁴ lägger bl.a. stort fokus på forskning och innovation. Kommissionen föreslår bl.a. ett ökat fokus på kunskapsöverföring och innovation med krav på att tillhandahålla insatser inom området men med mindre detaljerade regler som öppnar för flexibilitet.

Regeringen anför i faktapromemoria 2025/26:FPM12 att den är positiv till kommissionens ansats om att kunskap och innovation i högre grad ska genomsyra politiken. Att denna ansats realiseras är en prioritering för

⁴ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028–2034 (COM(2025) 560), Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1370/2013 vad gäller stödordningen för utdelning av frukt och grönsaker, bananer och mjölk vid utbildningsanstalter (EU:s skolprogram) (COM(2025) 554) och Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller programmet för frukt, grönsaker och mjölk i skolan (EU:s skolprogram), sektorspecifika interventioner, inrättandet av en proteinsektor, krav på hampa, möjligheten till handelsnormer för ost, proteingrödor och kött, tillämpning av tilläggsimporttullar, regler om försörjning i nödsituationer och vid allvarliga kriser samt säkerheter (COM(2025) 553).

regeringen. En effektiv kunskapskedja för jordbruket är centralt för att stärka jordbrukets och landsbygders konkurrenskraft och miljömässiga hållbarhet.

När det gäller rennäringen och rapporteringskrav ska den som har renar registrera anläggningen och märka och journalföra djuren. Anläggningen ska enligt EU:s djurhälsoförordning⁵ registreras hos Jordbruksverket för att bl.a. säkerställa en bättre och snabbare smittspårning vid sjukdomsutbrott. När det gäller renar inom den traditionella rennäringen är det samebyn som är anläggningen där renarna hålls och som ska registreras. Renarna ska även märkas och journalföras. Om renarna inte ska lämna renskötselområdet av någon annan anledning än slakt är det reglerna om märkning och journalföring av renarna som finns i rennäringslagen (1971:437) som gäller. För närvarande är det inte tillåtet med förflyttningar av renar ut ur rennärringsområdet. Om detta tillåts i framtiden kommer djuren att behöva märkas på samma sätt som övriga hjorddjur.

Enligt rennäringslagen ska en ren som förs på bete vara märkt i öronen med ett renmärke som registrerats för ägaren i ett register som är centralt för landet. Alla renmärken finns samlade i renmärkesregistret. Registret får användas för att fastställa vem som är ägare till en ren. Det är Sametingets ansvar att registrera och avregistrera renmärken.

Den 20 maj 2021 tillsatte regeringen en parlamentariskt sammansatt kommitté, kallad Renmarkskommittén, som bl.a. skulle lämna ett förslag till en renskötsellag som ska ersätta den nuvarande rennäringslagen (1971:437). Den 19 december 2024 beslutade regeringen att kommitténs arbete skulle upphöra. Av budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 23) framgår att regeringen avser att tillsätta en ny utredning av rennäringslagen. Syftet med den nya utredningen är att arbeta fram långsiktigt hållbara förslag som har bred förankring både hos dem som berörs och i riksdagen.

När det gäller offentlig kontroll och växtskydd får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer enligt 26 § växtskyddslagen (2022:725) meddela föreskrifter om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Enligt 7 kap. 1 § växtskyddsförordningen (2022:795) ska den ansvariga kontrollmyndigheten ta ut en växtskyddsavgift för offentlig kontroll av vissa varor och annan offentlig verksamhet enligt den s.k. kontrollförordningen⁶. Enligt 3 § ska växtskyddsavgifter och andra avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet beräknas på grundval av den allmänna principen om tillräckliga finansiella resurser som finns i kontrollförordningen. I kontrollförordningen finns även bestämmelser om hur vissa avgifter för offentlig kontroll ska beräknas. Jordbruksverket har meddelat föreskrifter om hur en växtskyddsavgift och andra avgifter för

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa.

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel.

offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet ska beräknas. I föreskrifterna om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:19) om avgifter på växtskyddsområdet (SJVFS 2025:12) finns bl.a. bestämmelser om avgifter vid import och export av växter och hur de ska beräknas.

I förarbetena till växtskyddslagen (prop. 2021/22:148) anför regeringen att principen om full kostnadstäckning ska vara en utgångspunkt när avgifterna tas ut. Detta innebär att samtliga direkta kostnader och en rättvisande andel av de indirekta kostnaderna för den offentliga kontrollen ska täckas av avgifterna. En indirekt kostnad kan t.ex. vara utveckling och drift av it-system och lokaler som krävs för offentlig kontroll eller annan offentlig verksamhet. Avgiftskonstruktionen bör upplevas som rimligt rättvis av betalarna. Den bör inte ge incitament till icke önskvärda beteenden vare sig hos kontrollmyndigheten eller kontrollobjekten. Vidare bör konstruktionen innebära låga administrationskostnader samt vara lättbegriplig och förutsebar för betalare. Avgifter bör tas ut på det sätt som är lämpligt utifrån förutsättningarna, t.ex. i form av engångsavgifter eller årsavgifter.

Jordbruksverket har fått i uppdrag av regeringen att under 2023–2029 följa upp mål om handläggningstider och bemötande och service för ärenden som rör företag. Detta ska redovisas årligen till Tillväxtverket. Jordbruksverket är en av elva nationella myndigheter som tillsammans med länsstyrelserna har i uppdrag att följa upp myndighetens arbete med två av regeringens fem för-
enklingspolitiska mål och vid behov vidta lämpliga åtgärder. De två målen är följande:

- Förvaltningsmyndigheters handläggningstider för ärenden som rör företag ska bli kortare och mer transparenta, och den förväntade handläggningstiden ska synliggöras för den sökande i fler ärendekategorier.
- Förvaltningsmyndigheters bemötande och service till företag ska vara företagsanpassat och väl fungerande.

När det gäller RNA-baserade växtskyddsmedel konstaterade kommissionen den 3 maj 2023 i svaret på en skriftlig fråga från Europaparlamentet (P-001063/2023) att RNA-baserade växtskyddsmedel omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och att dessa växtskyddsmedel därmed genomgår samma godkännandeprocess som övriga växtskyddsmedel.

Syftet med förordningen är att säkerställa en hög skyddsnivå för människors och djurs hälsa och för miljön. Syftet är också att förbättra den inre marknadens funktionssätt genom att harmonisera reglerna för utsläpp av växtskyddsmedel på marknaden och samtidigt förbättra jordbruksproduktionen.

För att släppa ut ett nytt växtskyddsmedel på marknaden krävs ett godkännande från Kemikalieinspektionen, vilket förutsätter att det verksamma ämnet först har godkänts inom EU. Godkännandet baseras på en bedömning

av riskerna för människors hälsa och miljön, och inkluderar specifika användarvillkor och restriktioner. En viktig del vid godkännande av växtskyddsmedel är att säkerställa att det finns tillräcklig kunskap om risker med produkten. Kemikalieinspektionen bedömer riskerna och beslutar om villkor för hur produkten får användas med syftet att förebygga skador eller minimera dem till acceptabla nivåer.

Tidigare riksdagsbehandling

Vid behandlingen av proposition 2021/22:148 En ny växtskyddslag riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om utformningen av avgifter för offentlig kontroll enligt den nya växtskyddslagen (bet. 2021/22: MJU25 s. 35).

I skrivelse 75 (prop. 2024/25:75) redovisar regeringen att den har gett Jordbruksverket i uppdrag att återspegla hur myndigheten har säkerställt att avgifterna för offentlig kontroll återspeglar myndighetens kostnader enligt den nya växtskyddslagen (2022:725). Jordbruksverket redovisade uppdraget i årsredovisningen för 2023. Av redovisningen framgår att Jordbruksverket ser över avgifterna och gör nya beräkningar inför varje år för att säkerställa rätt nivå på avgifterna. Uträkningarna baseras på antal timmar och kostnader för kontrollverksamheten. Översynen publiceras sedan så att verksamhetsutövare samt eventuellt andra intressenter kan se hur avgifterna har beräknats per kontrollområde. I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 23 avsnitt 2.6.2 s. 32) redogjorde regeringen för de åtgärder som den vidtagit och konstaterade att tillkännagivandet därmed var slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

Forskning och innovation

Inledningsvis vill utskottet framhålla att investeringar i forskning och innovation inom livsmedelskedjan är viktiga för att öka konkurrenskraften och den hållbara samhällsutvecklingen samt stärka beredskapen genom en tryggad livsmedelsförsörjning. Utskottet konstaterar att de offentliga satsningar som gjorts på området har bidragit till forskning och innovation med stor relevans för livsmedelssystemet. Det är positivt att Formas nu fortsätter att utveckla det nationella forskningsprogrammet för livsmedel för att öka samverkan med näringslivet. Utskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt med samverkan mellan staten och näringslivet i dessa frågor.

I sammanhanget vill utskottet även framhålla den uppdaterade livsmedelsstrategin som tar fasta på att det behövs forskning, kunskap och innovation inom livsmedelssystemet för att öka robustheten och konkurrenskraften. Utskottet välkomnar de uppdrag om forskning och innovation som regeringen gett till olika myndigheter inom ramen för livsmedelsstrategin.

Vidare noterar utskottet att kommissionen lägger stort fokus på forskning och innovation i arbetet med den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027. I likhet med regeringen välkomnar utskottet denna ansats, och utskottet vill

också understryka betydelsen av en effektiv kunskapskedja för jordbruket för att stärka jordbrukets och landsbygdernas konkurrenskraft och miljömässiga hållbarhet.

Mot denna bakgrund ser utskottet inget skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motionerna 2025/26:1312 (S) yrkande 2 och 2025/26:3733 (S) yrkande 9. Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Rennäringen

Utskottet konstaterar att rennäringslagen innehåller regler om märkning och journalföring av ren. Samtidigt noterar utskottet att regeringen avser att tillsätta en ny utredning av rennäringslagen. Enligt utskottets bedömning är det viktigt att den kommande utredning får i uppdrag att ta fram långsiktigt hållbara förslag för en livskraftig rennäring. Mot denna bakgrund ser utskottet inget skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motion 2025/26:2919 (M). Därmed avstyrks motionsyrkandet.

Växtskydd

Utskottet konstaterar att när det gäller avgifter för offentlig kontroll på växtskyddsområdet är vissa avgifter reglerade på EU-nivå och andra på nationell nivå. Utgångspunkten när avgifter tas ut är full kostnadstäckning, vilket enligt utskottets mening är rimligt. Jordbruksverket ser årligen över avgifterna för att säkerställa att de ligger på rätt nivå, och myndigheten publicerar också sin översyn. Utskottet noterar vidare att Jordbruksverket årligen även följer upp mål om handläggningstider, bemötande och service.

Utskottet konstaterar att RNA-baserade växtskyddsmedel omfattas av EU:s växtskyddsmedelförordning. De växtskyddsmedel som släpps ut på marknaden har godkänts enligt ett regelverk som syftar till att säkerställa en hög skyddsnivå för människors och djurs hälsa och för miljön.

Mot denna bakgrund ser utskottet inget skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motionerna 2025/26:220 (-), 2025/26:2960 (M) och 2025/26:2983 (M). Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare under valperioden behandlat samma eller i huvudsak samma frågor som tas upp i de motionsyrkanden som listas i bilaga 2, se bl.a.

betänkandena 2023/24:MJU16, 2024/25:MJU5 och 2024/25:MJU20. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena. Tidigare ställningstaganden framgår av de nämnda betänkandena.

Reservationer

1. Den gemensamma jordbrukspolitiken, punkt 1 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S), Aida Birinxhiku (S) och Isak From (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 5 och
avslår motionerna

2025/26:1521 av Emma Ahlström Köster (M) yrkande 2,

2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 30–33,

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 6,

2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 63 och 64,

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 12 och

2025/26:3780 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 7.

Ställningstagande

Det är av stor betydelse att Sverige tar del av den gemensamma jordbrukspolitiken för ett konkurrenskraftigt och hållbart jordbruk. Jordbruk i Sverige kännetecknas inte av stora arealer till skillnad från andra länder. Därför är det viktigt att utformningen av den gemensamma jordbrukspolitiken tar hänsyn till svenska förhållanden. Vidare anser vi att hållbarheten och robustheten i Sveriges jordbruk och därmed försörjningsförmågan ska stärkas genom EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

2. Den gemensamma jordbrukspolitiken, punkt 1 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 30–33 och

2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 63 och 64 samt

avslår motionerna

2025/26:1521 av Emma Ahlström Köster (M) yrkande 2,

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 6,

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 5,

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 12 och

2025/26:3780 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 7.

Ställningstagande

Jag och mitt parti anser att den befintliga jordbrukspolitiken inom såväl EU som Sverige har stora utmaningar. Den har inte ökat böndernas lönsamhet och konkurrenskraft tillräckligt väl och står inför en stor omställning i och med en eventuell framtida utvidgning av unionen. Sverige bör spela en aktiv roll på europeisk nivå med att reformera jordbrukspolitiken i en mer hållbar riktning.

Samtidigt behöver konkurrenskraften värnas. I områden där svenska bönder ligger i framkant är det viktigt att resten av Europas länder kommer ut på banan för att höja standarden och öka svenska bönders konkurrenskraft. Regelbördan för lantbrukare måste ses över på alla nivåer. På EU-nivå vill jag att kommissionen ska rensa i sin regelflora och att de kontroller som följer med regelverken successivt ska minska och bli mer resultatorienterade. Detsamma behöver ske bland de inhemska regler som våra företagare behöver leva upp till. Regeringen har utlovat att så ska ske men ännu finns inga resultat.

Jag anser även att vattenfrågorna i jordbruket kräver ett samlat grepp och bör prioriteras högre på regeringens politiska dagordning. Regeringen har exempelvis avsatt medel som lantbrukare kan söka för att investera i bevattningsdammarna. Problemet är att villkoren är så oförmånliga att pengarna inte går åt, och de villkorsändringar som gjordes i den strategiska planen hösten 2025 för att öka efterfrågan på stöd kommer även de att vara otillräckliga. Det kommer att krävas betydligt kraftfullare insatser från regeringen, Jordbruksverket och länsstyrelserna för att investeringarna i bevattningsdammarna ska ta ordentlig fart.

3. Den gemensamma jordbrukspolitiken, punkt 1 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 6,

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 12 och
2025/26:3780 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 7 och
avslår motionerna
2025/26:1521 av Emma Ahlström Köster (M) yrkande 2,
2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 30–33,
2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 63 och 64
samt
2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

För att möta dagens utmaningar som bönder och lantbrukare står inför behövs satsningar som stärker lönsamheten, förbättrar arbetsvillkoren och underlättar klimatomställningen. Ett förberett krisstöd vid extremväder, såsom torka och översvämningar, kan skydda både livsmedelsproduktionen och lantbrukarnas trygghet, och jag anser därför att regeringen borde införa ett sådant system.

Övergödningsutredningen visar att resultatbaserade ersättningar ger hög miljö- och klimatnytta. I den översyn som just nu pågår av den gemensamma jordbrukspolitiken måste regeringen därför skyndsamt utveckla beslutsstödsverktyg för ökad miljö- och klimatstyrning. En utgångspunkt i översynen måste vara att konkurrensneutralitet inom EU inte får leda till lägre miljökrav, försämrad djurvelfärd eller sämre konkurrensvillkor för svenska bönder.

Vidare anser jag att det bör införas en möjlighet att inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik kunna söka ersättning för att restaurera natur. Detta är rimligt inte minst då EU:s gemensamma jordbrukspolitik står för den största budgetposten inom EU och påverkar hur marker brukas i hela EU. Här finns också de största miljöskadliga subventionerna inom EU som främjar just ekosystemdegradering av olika slag. Sverige, och inte minst Sveriges bönder, har allt att vinna på att kunna få EU-stöd för att restaurera naturen. Jag anser därför att regeringen bör driva på i EU-sammanhang så att EU:s jordbrukspolitik ska underlätta för medlemsstaternas omställning genom att finansiera åtgärder enligt restaureringslagen.

4. Jordbrukets konkurrenskraft, punkt 2 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S), Aida Birinxhiku (S) och Isak From (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 11 och 23 samt

avslår motionerna

2025/26:983 av Helena Lindahl (C) yrkande 2 och

2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 15 och 17.

Ställningstagande

Naturbetesmarkerna tillhör våra allra mest värdefulla och artrika marker. När djur betar på dessa marker bidrar de till biologisk mångfald, öppna landskap och kolinlagring. Naturbetesköttet är dessutom av hög kvalitet, stärker livsmedelsberedskapen och skapar arbetstillfällen i glesbygd. Att säkerställa lönsamhet i denna del av jordbruket är därför centralt för en hållbar och självförsörjande livsmedelsstrategi. Vi anser att hållbar lamm- och nötköttsproduktion på naturbetesmarker ska främjas.

Lamm- och fårnäringen är viktig för att öka landets försörjningsförmåga. Djuren har också stor betydelse för den biologiska mångfalden och landskapsvården. Ett sätt att stärka näringens konkurrenskraft och hållbarhet kan vara att införa ett nationellt program. Det finns en stor potential för att öka den svenska produktionen och minska importberoendet.

5. Jordbrukets konkurrenskraft, punkt 2 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:983 av Helena Lindahl (C) yrkande 2 och

2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 15 och 17 samt

avslår motion

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 11 och 23.

Ställningstagande

Sveriges nuvarande självförsörjningsförmåga är oroande, med en inhemsk försörjning på knappt 50 procent. Den låga lönsamheten inom jordbruket är en bidragande faktor till branschens underdimensionering och svårigheter att konkurrera. Endast 10 öre av varje matkrona går till bonden, och staten tar 11 öre genom moms, vilket tillsammans med andra skatter och avgifter höjer kostnaderna för inhemsk mat och minskar konkurrenskraften.

Jag och mitt parti anser att regeringen ska snabbtreda vilka avgifter och kostnader som kan sänkas inom livsmedelskedjan och återkomma med reformförslag med målet att fördubbla jordbrukets andel till 20 öre per

matkrona och öka den inhemska livsmedelsförsörjningen till åtminstone 80 procent av den mat som konsumeras och som vi har goda förutsättningar att producera i Sverige.

Vidare anser jag att antalet lantbrukskontroller bör minska genom en översyn av befintliga regelverk och en omstöpning av dagens kontrollorganisation. Svenska lantbruksföretag behöver emellanåt kontrolleras för att svenska livsmedel ska kunna upprätthålla sin höga trovärdighet. Det gynnar också konkurrenskraften för svenska lantbrukare. Men i dag är många lantbrukare eniga om att kontrollerna har gått överstyr och att alltför mycket arbetstid går åt till kontroller i stället för att ta hand om djuren eller vara ute på fälten. Mycket av den arbetstid som går åt till kontroller skulle frigöras bara av att myndigheterna blev bättre på att samordna sig, av att kontrollerna förenklades genom digitala möjligheter och om man drog nytta av det arbete som certifieringarna i lantbruket redan gör.

6. Livsmedelsstrategin, punkt 3 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S), Aida Birinxhiku (S) och Isak From (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 4 och
avslår motionerna

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 33,
2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 8 och
2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 35.

Ställningstagande

I arbetet med att stärka lönsamheten i jordbruket spelar livsmedelsstrategin, som den tidigare socialdemokratiska regeringen introducerade, en viktig roll. Regeringen har under våren 2025 presenterat en uppdaterad livsmedelsstrategi. Tyvärr har strategin tagit alldeles för lång tid att ta fram och den saknar bred förankring i Sveriges riksdag. En livsmedelsstrategi behöver hålla långsiktigt oavsett regering. Dessutom saknas flera viktiga delar i strategin.

För det första lyfter regeringen inte fram några åtgärder för att stärka konkurrensen i butiksledet och därmed pressa livsmedelspriserna. Vanligt folk har knappt råd att köpa mat samtidigt som matjättarna fortsätter att kontrollera marknaden. För det andra innehåller strategin varken mål eller åtgärder för att stärka jordbrukets lönsamhet när man minskar utsläppen. För det tredje saknas

tillräckliga insatser för att stärka vår beredskap i händelse av kris eller ytterst krig. Mot bakgrund av det förändrade säkerhetspolitiska läget är det särskilt anmärkningsvärt att regeringen helt utelämnar åtgärder för att trygga tillgången till insatsvaror i jordbruket. För det fjärde saknas helt ett konsument- och folkhälsoperspektiv. Samtidigt växer problemen med övervikt, fetma, typ 2-diabetes och andra kostrelaterade sjukdomar, inte minst bland barn och unga.

Sammantaget behöver regeringen återkomma med en livsmedelsstrategi som verkligen tar itu med dessa utmaningar.

7. Livsmedelsstrategin, punkt 3 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 35 och
avslår motionerna

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 33,

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 8 och

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Även om den globala medeltemperaturökningen begränsas till under två grader kommer klimatförändringarna att ha stor påverkan eftersom temperaturen i Sveriges väntas stiga mer än det globala genomsnittet. Detta leder till oftare återkommande extremväder såsom värmeböljor och skyfall med ökad risk för översvämningar, ras, erosion och förhöjda havsnivåer. Detta kräver att vi rustar vårt samhälle. Jag och mitt parti anser därför att klimatanpassning bör inkluderas i Sveriges livsmedelsstrategi.

8. Livsmedelsstrategin, punkt 3 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 33 och
2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 8 och
avslår motionerna
2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 35 och
2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

När regeringen 2025 presenterade livsmedelsstrategin 2.0 blev besvikelsen stor. Strategin innebär sänkta ambitioner på klimat- och miljöområdet i stället för de konkreta åtgärder som krävs för att möta de utmaningar vi står inför. Målet för ekologisk produktion har helt slopats, och kopplingen till folkhälsa och till de konsumenter som faktiskt ska äta maten är obefintlig. Inte heller redovisas hur klimatpåverkan från livsmedelskonsumtionen ska minska. Därtill saknas ett helhetsgrepp kring jordbrukets vattenhushållning.

Den nya strategin innehåller få, om ens några, konkreta och mätbara mål. Risken är därmed stor att den reduceras till en hyllvärmare, fylld av vackra ord men utan faktiska åtgärder för en hållbar och robust livsmedelsproduktion. Jag anser att regeringen har misslyckats med att ta fram en livsmedelsstrategi som svarar mot de samhällsutmaningar vi står inför.

En ny strategi behöver tas fram, där klimat- och miljöambitioner stärks, folkhälsoperspektivet integreras och vattenfrågan ges en central plats. Arbetet måste ske i nära samverkan med berörda aktörer och med bred politisk förankring för att säkerställa långsiktighet och förtroende i alla led.

Vidare behöver vi stödja klimatanpassning av svenskt jordbruk så att vi kan producera mer mat i ett förändrat klimat. Jag anser därför att även klimatanpassning ska inkluderas i Sveriges livsmedelsstrategi.

9. Jordbrukets beredskap, punkt 4 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S), Aida Birinxhiku (S) och Isak From (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 3 och
avslår motionerna
2025/26:546 av Isak From m.fl. (S) yrkandena 1 och 4 samt
2025/26:988 av Helena Lindahl och Anne-Li Sjölund (båda C).

Ställningstagande

Livsmedelsförsörjningen i norra Sverige är i dag otillräcklig. Livsmedelsverket har t.o.m. larmat om att boende i norra Sverige kan tvingas att evakueras vid en eventuell kris. Det är helt oacceptabelt. För att stärka jordbruket i norr och samtidigt bidra till en fungerande beredskap föreslog vi redan förra året en höjning av stödet till mjölkbönder i norra Sverige.

Vi vill också se över möjligheterna att bredda stödet till att omfatta exempelvis får- och lammproduktion så att vi får fler levande gårdar och mer svensk mat på tallriken.

10. Odling av proteingrödor, punkt 5 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S), Aida Birinxhiku (S) och Isak From (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 15 och
avslår motion

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 30 i denna del.

Ställningstagande

I takt med att efterfrågan på växtbaserade livsmedel ökar vill vi skapa bättre förutsättningar att odla bönor, ärtor och andra proteingrödor på svenska gårdar. Mer växtbaserat är bra för klimatet, inte minst när transportsträckorna är korta. Det gäller också för djurens proteinfoder som till stor del importeras.

Vi vill driva på för en EU-politik som stöder utvecklingen och uppmuntrar lantbrukare att kombinera djurhållning med odling av proteingrödor. Dessutom ser vi förädlingen som ett viktigt verktyg för att öka odlingsvolymerna med forskning och utveckling i fokus. Det är så vi stärker den svenska livsmedelsproduktionen.

11. Odling av proteingrödor, punkt 5 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 30 i denna del och avslår motion

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 15.

Ställningstagande

För att öka försörjningsförmågan och kunna klara en situation med stängda gränser är det avgörande att svenskt jordbruk kan drivas utan import av drivmedel och insatsvaror. Vi behöver ställa om jordbruket och transportsektorn samtidigt som vi stöder forskning och innovation för att göra livsmedelssektorn robust så att den kan fungera även vid omfattande kriser och krig. Jag anser att Sverige bl.a. måste öka den inhemska odlingen av protein.

12. Jordbrukets klimatomställning och klimatanpassning, punkt 6 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S), Aida Birinxhiku (S) och Isak From (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 17 och avslår motionerna

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6, 9 och 10,

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 32 och 34,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 156 och 165,

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 29 och

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 113.

Ställningstagande

Vi ser i dag att stelbenta regler försvårar för nödvändiga klimatanpassningsåtgärder inom jordbruket, t.ex. regler för vattenuttag och biotopskydd. För att lantbruket ska klara torka, skyfall och andra extrema väder behöver regelverken bli mer flexibla. Därför ser vi möjligheten att utreda hur relevanta delar av lagstiftningen kan skapa bättre förutsättningar för klimatanpassning i jordbruket.

13. Jordbrukets klimatomställning och klimatanpassning, punkt 6 (V)

av Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6, 9 och 10 samt avslår motionerna

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 32 och 34,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 156 och 165,

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 29,

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 113 och

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 17.

Ställningstagande

I Klimatpolitiska rådets årsrapport 2025 konstaterar man att det finns potential att minska jordbrukets klimatpåverkan men att den befintliga politiken inte tar vara på den potentialen så att jordbruket bidrar till klimatmålen. Vid rådets utvärdering av jordbrukspolitiken framgår att det saknas både riktning och tydlig målbild för att minska jordbrukets klimatpåverkan. Rådet konstaterar vidare i rapporten att det i regeringens livsmedelsstrategi finns ett tydligt mål om att livsmedelsproduktionen ska öka, utan att specificera hur det ska gå till. Man fastslår att en ökad livsmedelsproduktion dock behöver vara förenlig med beslutade klimat- och miljömål.

Jag och mitt parti delar den kritik som Klimatpolitiska rådet framför och anser att regeringen skyndsamt bör följa rådets rekommendationer. Regeringen bör ta fram förslag på målbild och strategi för jordbrukets klimatomställning i nära samverkan med jordbrukare och aktörer från hela livsmedelskedjan, civilsamhället, forskare och myndigheter.

Vidare konstaterar Klimatpolitiska rådet att den gemensamma jordbrukspolitiken inom EU varken har bidragit till eller i nuläget bedöms styra mot betydelsefulla utsläppsminskningar från det europeiska jordbruket. Detta är helt i linje med den kritik som mitt parti framfört och som vi under lång tid aktivt arbetat för att förändra.

Jag anser att regering bör verka för att reformera stödstrukturen för att leverera kostnadseffektiva utsläppsminskningar inom den gemensamma jordbrukspolitiken samt ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram förslag i linje med detta inför nästa programperiod. Vidare bör regeringen verka på EU-

nivå för ett klimatstyrmedel för jordbrukets utsläpp av metan och lustgas som gynnar de jordbrukare som vidtar och har vidtagit åtgärder inom jordbruket.

14. Jordbrukets klimatomställning och klimatanpassning, punkt 6 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 32 och 34,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 156 och 165,

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 29 och

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 113 och

avslår motionerna

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6, 9 och 10 samt

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 17.

Ställningstagande

Livsmedelsproduktionen i Sverige måste öka för att möta den klimatförändring som kommer att drabba livsmedelsproduktionen i länder som Sverige i dag importerar ifrån. Ökningen ska gå hand i hand med ökad miljönytta och ske i balans med det ekologiska systemet.

Jordbruket står för en stor andel av de territoriella utsläppen av växthusgaser, men dessa kan inte minska till noll utan arbetet behöver vara inriktat mot att begränsa utsläppen av växthusgaser samtidigt som vi klimatanpassar, ökar och diversifierar livsmedelsproduktionen. För att nå målet om nettonoll kommer jordbrukets utsläpp av växthusgaser att behöva täckas av kompletterande åtgärder.

Jag och mitt parti vill stödja klimatanpassning av svenskt jordbruk så att vi kan producera mer mat i ett förändrat klimat. Vidare vill jag att en utredning ska tillsättas om hur ett riskdelningsinstrument för större klimat- och klimatanpassningsinvesteringar inom jordbruket ska utformas. Jag anser även att det behövs en utredning om åtgärder för att skydda svenskt jordbruk från effekterna av klimatförändringar såsom långvarig torka eller översvämning.

Jag vill även undersöka möjligheten att genom olika styrmedel, ekonomiska eller andra incitament, byta ut odlingstorv mot avvattnat biogödsel eller biokol. Torv har blivit en viktig ingrediens i många jordblandningar för odling, men eftersom torv innehåller stora mängder kol som kan frisättas när torven bryts, dikas eller skadas har dess utvinning stora negativa konsekvenser både

för våtmarker och klimatutsläpp. Dessutom är torv en ändlig resurs, vilket innebär att det finns starka motiv för att byta ut odlingstorv mot förnybara alternativ. Både biogödsel och biokol skulle kunna ge liknande fördelar som torv i en jordblandning och är samtidigt ett sätt att kunna återanvända restprodukter på ett fördelaktigt sätt.

15. Cirkulärt jordbruk, punkt 7 (V)

av Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 13 och
avslår motion

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 90.

Ställningstagande

I ett ekologiskt kretsloppsjordbruk odlar man genom kretslopp av näring mellan djurhållning och odling. I Sverige sker detta på s.k. ekologiska kretsloppsgårdar. På gårdarna begränsas djurhållningen (och därmed mängden gödsel) till antalet djur som kan födas av varje gårds egen foderproduktion. Genom att använda djurgödsel (och inte konstgödsel) och kvävefixerande vallodling återförs näringsämnen till jorden. Det innebär att påverkan på klimatet och övergödningen minskar jämfört med många konventionella gårdar samt att kolinlagringen stärks. Jag anser att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som stärker lokala lantbruks kretslopp.

16. Cirkulärt jordbruk, punkt 7 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 90 och
avslår motion

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 13.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör verka för en ökad andel ekologisk produktion som ett sätt att sluta kretslopp på lokal nivå och öka cirkulariteten i jordbruket. I den ekologiska produktionen används i första hand gödsel och annan växtnäring från djur och växter på den egna gården. Även s.k. grüngödsling, dvs. odling av kvävefixerande grödor som klöver eller olika slags baljväxter, används för att öka markens bördighet. Dessa metoder minskar behovet av konstgödsel som är en ändlig insatsvara med stor klimatpåverkan.

17. Forskning och innovation, punkt 8 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S), Aida Birinxhiku (S) och Isak From (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 9 och
avslår motion

2025/26:1312 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Forskning och innovation är avgörande för att kunna ställa om till mer hållbara jordbrukssystem. Till exempel behöver vi minska användningen av kemiska bekämpningsmedel eftersom det försämrar jordhälsan och den biologiska mångfalden. Vi behöver också främja en mer cirkulär gödselanvändning för att motverka övergödningen i våra hav och vatten. Trots tydliga behov visar siffror från OECD att det satsas betydligt mindre pengar på forskning och innovation inom jordbruks- och livsmedelssektorn jämfört med andra näringar. Vi vill därför se över möjligheterna att stärka forskning och innovation inom jordbruket.

Vidare är det nödvändigt att forskning och innovation upplevs som relevant för lantbrukarna. Genom att öka samverkan mellan forskning och praktiskt lantbruk skapas bättre förutsättningar att utveckla genomförbara metoder som leder till framgångsrika resultat på gårdsnivå. Därför vill vi ha med lantbrukarnas värdefulla perspektiv i utvecklingen av kunskap och nya lösningar.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:69 av Josef Fransson (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera praxis vad gäller avvägningar mellan renskötsel och andra intressen i fjällvärlden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en oberoende utredning kring hur renar påverkas av olika verksamheter samt hur många renar olika områden kan bära i relation till hur många som finns och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:70 av Josef Fransson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att bli världsledande inom miljöfrämjande grödor och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:220 av Elsa Widding (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kategoriskt säga nej till all besprutning med RNA-preparat över svensk mark och svenska vatten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:392 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att lagar och regler gällande odlingsgränsen förändras och ersätts av en ny, modernare lagstiftning som förenklar förvärv av statlig mark och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:546 av Isak From m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en plan och genomförande för beredskapslager för insatsvaror för jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga upp tillverkningskapacitet av mineralgödsel, växtskydd och drivmedel och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:851 av Ida Karkiainen (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för generationsväxling inom jordbrukssektorn och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:872 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en handlingsplan för växtbaserad mat och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:977 av Helena Lindahl (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förändra stödområdesindelningen för det nationella stödet samt kompensationsstödet, så att stödet blir mer likvärdigt och inte drabbar vissa bönder i Skellefteå och Umeå kommuner negativt, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:983 av Helena Lindahl (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp snabbutredningen med reformförslag med målet att fördubbla jordbrukets andel till 20 öre per matkrona och öka den inhemska livsmedelsförsörjningen till åtminstone 80 procent av den mat som konsumeras och som vi har goda förutsättningar att producera i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:988 av Helena Lindahl och Anne-Li Sjölund (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en ökad satsning på odling av spannmål i norra Sverige för att öka hela landets krisberedskap och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1021 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över nuvarande lagstiftning avseende renhållning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1143 av Anders Karlsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge möjligheter till statlig lånegaranti vid generationsskifte av svenska gårdar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1144 av Anders Karlsson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla och möjliggöra investeringar för att möta klimatutmaningar för lantbruket som kolliderar med andra intressen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på ett tydligare sätt lyfta fram vikten av livsmedelsproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1312 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka den inhemska produktionen av livsmedel genom ett fokus på jordbruks- och trädgårdsnäring och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av forskning och nya innovationer inom de gröna näringarna och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1391 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att berörda myndigheter arbetar mer aktivt för att hjälpa till att öka livsmedelsproduktionen och klara målen i livsmedelsstrategin och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1393 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att sätta upp tydligare mål i livsmedelsstrategin och hur de ska uppnås och följas upp och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1460 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att jordbrukare inte ska drabbas av mer än en ekonomisk sanktion för ett och samma fel och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1521 av Emma Ahlström Köster (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge kommunerna incitament att undersöka möjligheten att utöka och förstärka det befintliga stödet för blommande åkrar, fältkanter och sprutfria kantzoner genom Jordbruksverket och EU:s gemensamma jordbrukspolitik, så att fler lantbrukare deltar, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1660 av Peter Ollén m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skånst jordbruks produktionskraft och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det skånska jordbruket och livsmedelsindustrin och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1662 av Emma Ahlström Köster (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en princip om "no gold-plating" i den svenska CAP-tillämpningen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta fram en långsiktig strategi för självförsörjning, generationsgårdar och regenerativ omställning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2100 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över regelverket för att underlätta för den småskaliga djurhållningen på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2105 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en tydlig strategi för ökad produktion av svensk mat och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2106 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Jordbruksverket i uppgift att årligen redovisa en konkurrenskraftsjämförelse mellan svenskt lantbruk och övriga länders lantbruk i Europa och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2142 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagar och regelverk i syfte att öka konkurrenskraften för och produktionen av svensk honung och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2247 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över både i Sverige och i EU att avskaffa det särskilda produktionsmålet för ekologisk odling och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2393 av Magnus Oscarsson och Larry Söder (båda KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ge Jordbruksverket i uppdrag att utreda ett återförande av en statligt subventionerad avbytartjänst och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2420 av Mats Green (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ekologisk odling och dess lägre avkastningsförmåga samt vilka konsekvenser det får för klimat, miljö, nationell säkerhet samt en globalt växande befolkning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen då det gäller synen på mervärdet i ekologisk odling bör överväga att agera i enlighet med relevant forskning samt slutsatser från regeringens expertmyndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2466 av John E Weinerhall (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att regelförenklingar och avregleringar i jordbruket kan införas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2619 av Rickard Nordin (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera fritidsodlingen i livsmedelsstrategin och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2641 av Anders W Jonsson (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av ägandefredslagstiftningen i syfte att värna den fria betesrätten (mulbetesrätten) så att fäboddrift kan fortsätta och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta en handlingsplan för att fasa ut användningen av skadliga kemiska bekämpningsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram förslag på målbild och strategi för jordbrukets klimatomställning i nära samverkan med jordbrukare och aktörer från

- hela livsmedelskedjan, civilsamhället, forskare och myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att reformera stödstrukturen för att leverera kostnadseffektiva utsläppsminskningar inom CAP samt ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram förslag i linje med detta inför nästa programperiod och tillkännager detta för regeringen.
 10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen på EU-nivå bör verka för ett klimatstyrmedel för jordbrukets utsläpp av metan och lustgas som gynnar de jordbrukare som vidtar och har vidtagit åtgärder inom jordbruket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som stärker lokala lantbruks kretslopp och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C):

55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för och inom primärproduktionen och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt beredskap på gårdsnivå och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2824 av Stina Larsson m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja ängsytor och hagmarker och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2825 av Stina Larsson m.fl. (C):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att minska övergödningen av Östersjön och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den svenska livsmedelskedjans konkurrenskraft samt öka dess lönsamhet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snabbutreda avgifter och kostnader inom livsmedelskedjan och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska lantbrukets kontroller och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbereda svenska gårdar för kris och krig och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s gemensamma jordbrukspolitik och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för mer resultatorienterade regelverk på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en större andel av EU:s jordbruksbudget ska gå till miljö- och klimatfrämjande åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre villkor för investeringsstöd för bevakningsdammar och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra kommersiell odling av genomredigerade grödor i EU och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2852 av Markus Wiechel (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en ändring i utsädeslagen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2861 av Jan Ericson och Adam Reuterskiöld (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga behovet av inhemsk svensk produktion av konstgödning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2919 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utveckla djurskyddet för renar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2960 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka förutsättningarna för att säkerställa att avgifter för offentlig kontroll enligt EU:s kontrollförfordning, och hur de utformas så att de motsvarar faktiska kostnader, differentieras efter risk och jämförs med andra EU-länder för att inte försämra svenska företags konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2983 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ett uppdrag till berörda myndigheter att införa en förutsägbar avgiftsmodell för

växtskyddskontroller, digitala system för tidsbokning och spårbar handläggningstid samt offentlig redovisning av servicenivåer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nationellt stöd för restaurering och nyodling av åkermark och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att använda ny teknik för att minska resursförbrukning och svinn i livsmedelssektorn, öka den inhemska odlingen av protein, minska beroendet av import av gödning och minimera användningen av bekämpningsmedel och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka den ekologiska produktionen av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja klimatanpassning av svenskt jordbruk så att vi kan producera mer mat i ett förändrat klimat och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera klimatanpassning i Sveriges livsmedelsstrategi och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om åtgärder för att skydda svenskt jordbruk från effekterna av klimatförändringar såsom långvarig torka eller översvämning och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen för att säkra att mindre lantbrukare inte missgynnas av exempelvis restriktioner vid torka och stödsystemens utformning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

149. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrikta Sveriges och EU:s jordbrukspolitik på att öka miljö- och klimatnyttan samt säkra livsmedelsproduktionen i ett förändrat klimat och tillkännager detta för regeringen.
150. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att styra om medel från de arealbaserade direktstöden till höjda miljöersättningar och främja odlingsmetoder som ökar jordens bördighet och

- kolinlagring och som bidrar till biologisk mångfald och andra miljöinsatser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
156. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att relevanta myndigheter bör få i uppdrag att utreda hur ett riskdelningsinstrument för större klimat- och klimatanpassningsinvesteringar inom jordbruket ska utformas och tillkännager detta för regeringen.
158. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett stöd till innovationsjordbruk för att ge pionjärer förutsättningar att utveckla nya bruksmetoder med ökad klimatanpassning och minskad klimatpåverkan i synergi med stärkt biologisk mångfald och tillkännager detta för regeringen.
159. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Vinnova och andra lämpliga myndigheter i uppdrag att främja ny teknik och innovation för att ytterligare minska utsläppen från hantering av stallgödsel och användning av växtnäring och tillkännager detta för regeringen.
161. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram åtgärdsförslag för att öka integreringen av växtodling och djurhållning på gårdsnivå inom jordbruket för att minska behovet av konstgödsel och avgången av växthusgas och tillkännager detta för regeringen.
163. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att främja investeringar, produktion och nedmyllning av biokol genom exempelvis EU:s landsbygdsprogram, jordbruks- och regionalstöd och Klimatklivet och tillkännager detta för regeringen.
164. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kolinlagringen i jordbruksmarker och stoppa förlusten av åkermark och tillkännager detta för regeringen.
165. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja klimatanpassningen av svenskt jordbruk så att vi kan producera mer mat i ett förändrat klimat, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
166. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla användningen av biomassa från jordbruket för bioenergiproduktion och tillkännager detta för regeringen.
167. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur alternativa resurseffektiva metoder för livsmedelsproduktion kan stödjas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och införa ett system för avbytartjänst inom lantbruket, likt den finska modellen, för att stärka lantbrukarnas möjlighet till semester och återhämtning och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förberett system för krisstöd till lantbrukare vid extremväder, såsom torka eller översvämningar, och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en ny livsmedelsstrategi med tydlig utgångspunkt i de nationella miljömålen och där mål för ekologisk produktion återinförs, folkhälsoperspektivet och konsumenternas roll integreras samt jordbrukets klimatanpassning och vattenhushållning ges en central plats, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av etableringslån riktat till unga lantbrukare som vill starta eller ta över gårdar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt berörda myndigheter att analysera hur delägarskap inom lantbruksföretag kan underlättas, utan att syftet med jordförvärvslagen urholkas, och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur lånegarantier via Europeiska investeringsbanken kan användas för att stärka svenska bönders investeringar och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka spridningen av regenerativa jordbruksmetoder och skogsjordbruk samt öka kunskapen om ekologisk produktion och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att relevanta myndigheter bör få i uppdrag att utreda hur ett riskdelningsinstrument för större klimat- och klimatanpassningsinvesteringar inom jordbruket ska utformas och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja svensk växtförädling för att utveckla utsäden anpassade till klimatförändringar och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt myndigheter att ta fram förslag för ökad integrering av växtodling och djurhållning på gårdsnivå och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa incitament för satsningar på forskning, innovation och marknadsutveckling för proteingrödor och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omfördela medel från arealbaserade direktstöd till höjda miljöersättningar och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att premiera brukningsmetoder som ökar jordens bördighet och kolinlagring framför arealbaserade stöd och tillkännager detta för regeringen.

49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja miljöersättningen till ängs- och betesmarker samt mosaikmarker och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera naturvårdsbränning, myrslåtter och hamling i stödet för restaurering av betesmarker och slåtterängar och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett system för ekonomisk kompensation till lantbrukare som ökar kolinlagringen i marken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja investeringar i och produktion av biokol samt dess nedmyllning i jordbruksmark och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3443 av Ludvig Ceimertz m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den skånska livsmedelsproduktionens betydelse för totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

90. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en ökad andel ekologisk produktion som ett sätt att sluta kretslopp på lokal nivå och öka cirkulariteten i jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
113. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ekonomiska styrmedel för att byta ut odlingstörv mot biogödsel och/eller biokol och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3564 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en handlingsplan för växtbaserade livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att klimatanpassning förs in i Sveriges livsmedelsstrategi och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra förslagen i SOU 2021:67 som rör införandet av en

- biopremie för användande av biodiesel i jord- och skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt jordbruks konkurrenskraft och bidrag till självförsörjning av livsmedel inom EU ska stärkas och tillkännager detta för regeringen.
 63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande översyn av jordbrukspolitiken och i andra relevanta lagstiftningar ska säkerställa att EU:s jordbruks konkurrenskraft i världen ska förstärkas, bl.a. genom att rensa i regelfloran för lantbrukare, och tillkännager detta för regeringen.
 64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i kommande översyn av den gemensamma jordbrukspolitiken se till att en större andel av EU:s jordbruksbudget ska gå till att ersätta miljö- och klimatfrämjande åtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverken för jordbruket för att underlätta klimatanpassning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jordbruket i norra Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en livsmedelsstrategi som säkerställer ett lönsamt, robust och hållbart jordbruk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom EU:s gemensamma jordbrukspolitik stärka hållbarheten och robustheten i Sveriges jordbruk och därmed försörjningsförmågan och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att det svenska jordbruket ges rätt förutsättningar för att ställa om till ett socialt hållbart och miljömässigt konkurrenskraftigt jordbruk och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att underlätta generationsväxlingar och förbättra kompetensförsörjningen inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stärka forskning och innovation inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja hållbar lamm- och nötköttsproduktion på naturbetesmarker och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att påskynda lagstiftningsförslaget i EU om nya genomiska tekniker och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa bättre förutsättningar för att odla mer ärtor, bönor och andra proteingrödor på svenska gårdar och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka den svenska livsmedelsproduktionen genom att stödja svenska lammproducenter, exempelvis genom ett nationellt program, och tillkännager detta för regeringen.
86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en livskraftig rennäring och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör komplettera 5 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket med ett bemyndigande för Jordbruksverket att meddela föreskrifter om vilka kustområden och länsdelar som är övergödningsskänsliga områden med hänsyn till risk för att miljö kvalitetsnormer enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660) inte nås, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket bör komplettera 20 § i föreskriften (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring så att, inom känsliga områden, även fosfor ingår i kravet på dokumentation, genom växtodlingsplaner eller motsvarande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket bör få i uppdrag att bidra till att jordbrukets läckage av näringsämnen till vatten- och havsmiljön följer de beslutade miljö kvalitetsnormerna enligt 5 kap. miljöbalken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i arbetet med översynen av den gemensamma jordbrukspolitiken aktivt ska verka inom EU för att de ekonomiska ersättningarna ska relateras till utsläppsminskningar och ekosystemtjänster och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i arbetet med översynen av den gemensamma jordbrukspolitiken skyndsamt ska ta fram de beslutsstödsverktyg som

- krävs för en ökad klimat- och miljöstyrning och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa styrmedel för en bättre integrering av växtodling och djurhållning på gårdsnivå inom jordbruket, i likhet med ekologiska brukningsmetoder, för att minska övergödningen och utsläppen av lustgas och stärka ekosystemen i våra hav, sjöar och vattendrag, liksom på land, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa stöd till fånggrödor, såväl akvatiska som landväxande, buffertzoner och våtmarker baserat på markkartering och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3780 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva på inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik för att kunna gynna markägare som utför restaureringsåtgärder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet

Motion	Motionärer	Yrkanden
11. Motioner som bereds förenklat		
2025/26:69	Josef Fransson (SD)	2 och 3
2025/26:70	Josef Fransson (SD)	
2025/26:392	Kjell-Arne Ottosson (KD)	
2025/26:851	Ida Karkiainen (S)	
2025/26:872	Magnus Manhammar (S)	
2025/26:977	Helena Lindahl (C)	
2025/26:1021	Magnus Jacobsson (KD)	
2025/26:1143	Anders Karlsson (C)	1 och 2
2025/26:1144	Anders Karlsson (C)	
2025/26:1312	Per-Arne Håkansson m.fl. (S)	1
2025/26:1391	Sten Bergheden (M)	2 och 3
2025/26:1393	Sten Bergheden (M)	
2025/26:1460	Sten Bergheden (M)	
2025/26:1660	Peter Ollén m.fl. (M)	
2025/26:1662	Emma Ahlström Köster (M)	
2025/26:2100	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2105	Sten Bergheden (M)	3 och 4
2025/26:2106	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2142	Sten Bergheden (M)	1
2025/26:2247	Sten Bergheden (M)	1
2025/26:2393	Magnus Oscarsson och Larry Söder (båda KD)	1 och 2
2025/26:2420	Mats Green (M)	
2025/26:2466	John E Weinerhall (M)	
2025/26:2619	Rickard Nordin (C)	
2025/26:2641	Anders W Jonsson (C)	
2025/26:2784	Nooshi Dadgostar m.fl. (V)	
2025/26:2822	Mikael Larsson m.fl. (C)	
2025/26:2824	Stina Larsson m.fl. (C)	55 och 56
2025/26:2825	Stina Larsson m.fl. (C)	8
		10

2025/26:2833	Helena Lindahl m.fl. (C)	13, 19 och 35
2025/26:2852	Markus Wiechel (SD)	3
2025/26:2861	Jan Ericson och Adam Reuterskiöld (båda M)	
2025/26:3185	Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C)	40
2025/26:3405	Emma Berginger m.fl. (MP)	30 i denna del och 31
2025/26:3421	Katarina Luhr m.fl. (MP)	36
2025/26:3422	Katarina Luhr m.fl. (MP)	149, 150, 158, 159, 161, 163, 164, 166 och 167
2025/26:3428	Emma Nohrén m.fl. (MP)	2, 9–11, 17, 30, 32, 35, 47–50, 53 och 54
2025/26:3443	Ludvig Ceimertz m.fl. (M)	3
2025/26:3564	Anne-Li Sjölund m.fl. (C)	
2025/26:3596	Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C)	35 och 62
2025/26:3733	Åsa Westlund m.fl. (S)	6, 7, 14 och 86
2025/26:3774	Emma Nohrén m.fl. (MP)	7–9, 11, 15 och 16
